Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פּרײַז 20 גראָשען

הײַנט 8 זײַטן

נײַער פֿאָלקסבלאַט

אומפּאַרטײאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפֿטליכע טאָג - צײַטונג

Nr. 194 (886) | Łódź, Niedziela 22 Sierpnia 1926 | פֿירטער יאָרגאַנג | לאָדז זונטאָג יב אלול תרפ״ו | Nr. 194 (886)

24 71 אַדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24 71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24 71

פּרײַער תּבֿואה-עקספּאָרט װײַטער אין גילטיג

װאַרשאַ, 21. (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט). הײַנט איז בײַם אַגראַר-מיניסטער פֿאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפֿערענץ. דער אַגראַר-מיניסטער האָט אָנגעוויזען, אַז ער האָט בדעה אַרויסצוגעבן אַ רײה נײַע פֿאַראָרדנונגען.

דער פֿרײַער אַרויספֿיהר אויף תּבֿואה װעט װײַטער עקזיסטירען. ס׳איז קלאָר, אַז דער דאָזיגער צושטאַנד מוז בלײַבען. אין יאָהר 1924/25 האָט דער תּבֿואה עקספּאָרט פֿון פּוילען בעטראָגען 546 מיליאָן זל. (44 פּראָצ. פֿונ׳ם אַלגעמײנעם עקספּאָרט) אין יאָהר 1925/26 האָט דער תּבֿואה-עקספּאָרט שוין בעטראָפֿען 727 מיליאָן (58.7 פּראָצ. פֿונ׳ם אַלגעמײנעם עקספּאָרט). דער מיניסטער האָט נאָך גערעדט װעגען פֿערשידענע שטיצעס פֿאַר די אַגראַריער און װעגען ספּעציעלע דעקרעטען, װאָס װעלען בקרוב אַרויסגעגעבען װערען. צװישען אַנד. װעגען דעם קאָנטראָל פֿון די בהמות װאָס װערען בעשטימט פֿאַר שחיטה.

מלוכה-פּרעזידענט קומט דינסטאָג קײן װאַרשאַ.

װאַרשאַ, 21 (טעלעפֿאָניש) דינסטאָג קומט דער מלוכה-פּרעזידענט קײן װאַרשאַ פֿון ספּאַלאַ.

בעראַטונגען פֿון אַרמעע-אינספּעקטאָרען בײַם מאַרשאַל פּילסודסקי.

װאַרשאַ, 21 (טעלעפֿאָניש) הײַנט 11 פֿריה האָט זיך אָנגעהויבען אין בעלװעדער אַ קאָנפֿערענץ פֿון אינספּעקטאָרען פֿון דער אַרמעע מיט׳ן אַנטײל פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי.

מאָנטאָג װעט פֿאָרקומען די װײַטערדיגע קאָנפֿערענץ.

ערב דער סעסיע פֿון דער פֿעלקער-ליגע.

בעראַטונגען אין אינערן-מיניסטעריום.

װאַרשאַ, 21 (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צוליב דעם, װאָס עס דערנעהנטערט זיך שוין דער טערמין, װען די פּוילישע דעלעגאַציע װעט פֿאָהרען צו די בעראַטונגען פֿון דער פֿעלקער-ליגע אין גענף, קומען שוין פֿאָר בעראַטונגען אין אינערן-מיניסטע-ריום.

װען די דעלעגאַציע װעט אַרויספֿאָהרען איז נאָך נישט בעוואוסט. דער ערשטער װעט פֿאָהרען דער דעפּאַרטמענט-דירעקטאָר יאַצקאָװסקי, װעלכער װעט זיך, װאַהרשײַנליך אָפּשטעלען אין בערלין.

מיסברויכען אין װאַרשאַװער טעלעפֿאָן-אַמט.

בעזײַטיגט די שולדיגע בעאַמטע.

װאַרשאַ, 21. (פּאַט) די מאַכט האָט בעקומען ידיעות װעגען מיסברויכען אין װאַרשאַװער טעלעפֿאָן-אַמט.

די קאָמיסיע, װאָס דער האַנדעלס-מיניסטער האָט בעשטימט, האָט אַדורכגעפֿיהרט אַ אויספֿאָרשונג און פֿעסטגעשטעלט, אַז עס זענען װירקליך פֿאָרגעקומען מיסברויכען.

דער האַנדעלס-מיניסטער האָט פֿעראָרדענט די שולדיגע צו בעזײַטיגען פֿון זײערע אַמטען און איבערצוגעבען דעם ענין צום דיסציפּלינאַר-געריכט.

טראָצקי אויף אורלויב.

בערלין, 21 (פּאַט) „דײַטשע אַלגעמײנע צײַטונג“ איז מודיע פֿון ריגע, אַז טראָצקי האָט בעקומען אַ אונטערמיגיגען אורלויב.

װאָיעװאָדע יאַנושאַיטיס אין דימיסיע.

װאַרשאַ, 21 (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הײַנט האָט דער פּרעמיער באַרטעל אונטערגעשריבען אַ פֿאָרשלאַג װעגען דימיסיע פֿאַר דעם נאָװאָגרודקער װאָיעװאָדע יאַנושאַיטיס (גענעראַל יאַנושאַיטיס איז דער בעקאַנטער העלד פֿון לאַפּי. די רעד.).

– ––

פּויליש-דאַנציגער אונטערהאַנדלונגען.

דאַנציג, 21 (פּאַט) הײַנט האָט זיך דאָ אָנגעהויבען די פּויליש-דאַנציגער אונטערהאַנדלונגען װעגען רעגולירען דעם אַנטײל פֿון דאַנציג אין די פּוילישע צאָל-הכנסות.

נײַער דירעקטאָר פֿון פּאָליטישען דעפּאַרטאַמענט.

װאַרשאַ, 21 (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַלס דירעקטאָר פֿון פּאָליטישען דעפּאַרטאַמענט בײַם אינערן - מיניסטעריום איז בעשטימט געװאָרען קאַמענעצקי, געװעזענער דעפּוטאַט פֿון געזעצגעבערישען סײם און געװעזענער געזאַנדטער אין ריגא.

לויט זײַן װעלט-אַנשויאונג איז קאָמענעצקי אַ קאָנסערװאַטיסט מיט סימפּאַטיעס פֿאַר פּילסודסקי׳ן.

ספּאָרט.

װיזאַ – לעגיאַ 0:3 (0:1)

װאַרשאַ, 21 (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער הײַנטיגער מעטש „װיזוא“ – „לעגיאַ“ האָט צוגעצויגען אַן עולם פֿון 4,000 בעזוכער.

דאָס שפּיל איז געװען זעהר אַ שװאַכע, װײַל „װיזוא“ האָט געשפּילט מיט רעזערװ-שפּילער. װי מען גיט איבער איז עס געװען דערפֿאַר, װאָס „װיזוא“ גרײט זיך צום מאָרגענדיגען (הײַנטיגען) מעטש אין לאָדז.

די נעכטיגע מעטשען אין לאָדז.

הכח – שטורם 2:5 (1:2)

חשמונאי – ראַפּיד 1:2

„װיזוא“ שפּילט הײַנט אין לאָדז.

הײַנט שפּילט אין לאָדז דער בעסטער יודישער קלוב אין אונגאַרן „װיזוא“ װעלכער װעט זיך מעסטען מיט׳ן לאָדזער מײַסטער „טוריסטען“.

אַרום די קוילען-שטרײַק אין ענגלאַנד

סער אַלפֿרעד מאָנד פֿאָרזיצער פֿון אַ רעגירונגס - קאָמיסיע.

לאָנדאָן, 21 (פּאַט) דאָס האַנדעלס- און אינדוסטריע - מיניסטעריום טײלט מיט: סער אַלפֿרעד מאָנד איז בעשטימט געװאָרען אַלס פֿאָרזיצער פֿון דער קאָמיסיע, װאָס דאַרף אויספֿאָרשען די פֿראַגע װעגען רעאָרגאַניזירען די קויהלען-אינדוסטריע. די דאָזיגע קאָמיסיע װעט בלײַבען אַלס בעראַטונגס - אָרגאַן פֿון דער רעגירונג אין טעכנישע פֿראַגען.

לאָנדאָן, 21 (פּאַט) 10 טויזענד בערג-אַרבײטער האָבען ערקלערט, אַז זײ װילען צוטרעטען צו דער אַרבײט.

לאָנדאָן, 21 (פּאַט) דער אויספֿיהרונגס-קאָמיטעט פֿון דעם בערג-אַרבײטער-פֿערבאַנד האָט ערקלערט, אַז די אײנצעלהײטען פֿון די אונטערהאַנדלונגען מיט די גרובען אײגענטימער אין נאָטינגאַמשיר און דערבשיר װעלען פֿערעפֿענטליכט-װערען מאָנטאָג.

די צײַטונגען טײלען מיט, אַז אין מאַנספֿילד זענען 8,000 אַרבײטער צוגעטרעטען צו דער אַרבײט. דער אויסגלײַך איז געשעהען אויפֿ׳ן באָדען פֿון די לוינען פֿון פֿאַר׳ן שטרײַק בײַ 7 און אַ האַלבע שעה אַרבײט.

„װעסטמינסטער גאַזעט“ טײלט מיט, אַז די אונטערהאַנדלונגען זענען װײַטער געקומען צו אַ טויטען פּונקט.

אַ שנעל - געריכט אין טאָמאַשאָװ.

אײנעם פֿון די באַנדיטען פֿער׳משפּט צום טויט, דעם צװײטען אויף אָהנטערמיניגע תּפֿיסה. - די עקזעקוציע שױן אויסגעפֿיהרט.

טאָמאַשאָװ, 21 (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נעכטען איז בײַ אונז אין שטאָט פֿאָרגעקומען אַ שטאַנד-געריכט איבער די צװײ באַנדיטען יוזעף ליס (23 יאָהר אַלט) ראַדאָמער אײנװאוינער און עדװאַרד סלאָמטשינסקי (18 יאָהר אַלט) טאָמאַשאָװער אײנװאוינער.

װי כ׳האָב אײַך שױן אין זײַנער צײַט טעלעפֿאָנירט, האָבען די 2 אויבענדערמאָנטע באַנדיטען דעם 7-טען ד. ח. בעמאַכט אַנ׳אָנפֿאַל אין דאָרף זאַװאַדע הינטער טאָמאַשאָװ, אויף די היגע יודען חיים זשיטלאָװסקי און משה װעלטמאַן צורויבענדיג בײַ זײ געלד, זײגערלעך און 4 פֿינגערלעך. באַלד אויפֿ׳ן צװײטען טאָג, איז דער פּאָליציי געלונגען די באַנדיטען צו פֿערהאַלטען הינטער פּיעטראָקאָװ. בעת׳ן געיעג אויף זײ האָבען די באַנדיטען געשאָסען אויף דער פּאָליציי. נאָך אַ לאַנגע שיסערײַ פֿון בײדע צדדים זענען בײדע באַנדיטען פֿערװאונדעט געװאָרען און זענען אָפּגעפֿיהרט געװאָרען אין פּיעטראָקאָװער שפּיטאָל.

ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז נישט-קוקענדיג אויף די יונגע יאָהרען פֿון די באַנדיטען – זענען זײ שױן אָבער פֿון לאַנג בעקאַנט דער פּאָליציי. האָבען אויסגעפֿיהרט אַ רײה פֿערברעכענס און זענען ענדע יולי ד. י. אַנטלאָפֿען פֿון ראַדאָמער תּפֿיסה, װאו זײ האָבען געדאַרפֿט אָפּזיצען 5 יאָהר.

דאָס שטאַנד-געריכט איז פֿאָרגעקומען אין פּיעטרקאָװער-זאַל בײַ אַ פֿול-געפּאַקטען עולם. ס׳זענען אַרויסגעטרעטען אַ גאַנצע רײה היגע און פּיעטריקאָװער עדות. אַלס פֿערטײדיגער–אַדװ. סורין.

12 אַ זײגער פֿאַרמיטאָג איז אַרויסגעטראָגען געװאָרען דער אורטײל: יוזעף ליס װערט פֿער׳משפּט צום טויט, עדװאַרד סלאָמטשינסקי אויף אָהנטערמיניגע תּפֿיסה.

נעכטען 4 פֿאַרטאָגס איז די עקזעקוציע איבער ליס׳ן אויסגעפֿיהרט געװאָרען הינטער דער שטאָדט.

נאָך לאַנגע און שװערע לײַדען איז פֿרײַטאָג געשטאָרבען אונזער ליבע אונפֿערגעסענע טאָכטער, שװעסטער און טאַנטע אין בליהענדען עלטער פֿון 25 יאָהר

נ. ע. פֿײגע קאַלטאַן

די לװיה איז פֿאָרגעקומען פֿרײַטאָג האַלב 4 נאָכמיטאָג פֿון טרױער-הויז קילינסקי 30 װעגען װאָס עס טײלען מיט אין גרויס צער די הינטערבליבענע

מוטער און געשװיסטער.

הזכרה

צו דער ערשטער יאָהרצײַט פֿון מײַן ליבען מאַן, אונזער טײַערען פֿאָטער

אַלטער אײַזענשלאָס

בעטען מיר די משפּחה, פֿרײַנד און חברים צו קומען הײַנט דעם 22 ד. ח. (י״ב אלול) 11 אַ זײגער פֿאַרמיטאָג צו דער הזכרה אויפֿ׳ן בית עולם.

פֿרױ און קינדער.

פרייער וואַלוטע-פערקעהר.

וו אַ ר ש א, 21. (טעלעפאָניש). אין „דזשענניק אוסטאַוו“ נומער 86 איז פערעפענטליכט די פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער וועגען אומזאַץ מיט דע-וויזען און אויסלענדישער וואַלוטע.

דאָס איינקויפען, פערקויפען און דאָס ערווערבען אָדער אָפטרעטען אויס-לענדישע וואַלוטען אין לאַנד איז ערלויבט.

דאָס איבערווייזען וואַלוטע קיין אויסלאַנד איז ערלויבט נאָר דורך באַנק פאָלסקי, אָדער דורך דעוויזען-בענק.

די דעוויזען-בענק האָבען דאָס רעכט איבערווייזען קיין אויסלאַנד וואַלו-טען אויף צו צאָהלען פערפליכטונגען פאַר סחורות, אויף צו בעצאָהלען אויס-לענדישע חובות, אויף אויסצוצאָהלען דיווידענדע פאַר אַקציעס און טאַנטיעמעס פאַר פערזאָנען, וואָס וואוינען אין אויסלאַנד, אויף אויסצוצאָהלען אַסעקוראַציע-פרעמיעס און אויף צו דעקען די הוצאות אויף אויפענטהאַלט אין אויסלאַנד (אויב דער אויפענטהאַלט אין אויסלאַנד איז פעסטגעשטעלט) ביז 1000 פאַרי-טעט-זלאָטעס אַ חודש אויף אַ פאַמיליע.

דאָס אַרויספיהרען קיין אויסלאַנד געלד, טשעקען, פשעקאַזען און פער-שידענע געלד-פערפליכטונגען, אַ חוץ וועקסלען, איז צולעסיג אָהן אַ ספּעציע-לער דערלויבניש ביז 1000 פאַריטעט זלאָטיס פאַר יעדער פערזאָן, וואָס האָט אַנ׳אויסלענדישען פאַס. פערזאָנען, וואָס פאָהרען ארויס קיין דאנציג זענען בע-רעכטיגט מיטצופיהרען 250 פאַריטעט-זלאָטעס.

געשטאָרבען אַ קינד דורך טובערקולאָזער מציצה.

מ ו נ ק אַ ט ש. (י. ט. אַ.) די רוסישע צייטונג „פּאָדקאַרפּאַטסקאַיאַ רוס“ ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז אין דאָרף זאַווידעאַ ביי מונקאַטש איז פעראונ-גליקליכט געוואָרען אַ קינד פון אָרטי-גען יודישען סוחר אַ. שטערן מחמת מילה.

דאָס קינד איז געבוירען געוואָרען געזונד און איז נאָך דער מילה געוואָ-רען טובערקולאָז, ווייל דער מוהל איז אַ טובערקולאָזער און ער אַליין האָט אויך דורכגעפיהרט די מציצה ביים קינד. דאָס קינד איז געבראַכט געוואָ-רען אין שפּיטאָל, אָבער עס איז שוין געוואָרען צו שפּעט און די דאָקטוירים האָבען נישט געקענט מעהר ראַטעווען דאָס אומגליקליכע קינד.

די מאַכט האָט פעראָרדענט אַ שטרענ-גע אויספאָרשונג, ווייל די דאָקטוירים ערקלעהרען, אַז דאָס קינד האָט זיך אָנגעשטעקט פון מוהל׳ס מויל ביי דער מציצה.

מינכענער יודישע געמיינדע פאַר דער ירושלים׳ער אוני-ווערזיטעט-ביבליאָטעק.

י ר ו ש ל י ם, (א״י. ק. ב. די נאַ-ציאָנאַלע און אוניווערזיטעטס - ביבליאָ-טעק אין ירושלים האָט לעצטענס בע-קומען אַ ווערטפולע מתנה פון דער יודישער קהלה אין מינכען: אַ קאָלעק-ציע פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען פון ארץ-ישראל, וועלכע עס האָבען געמאַכט דייטשע לופט-פליהער אין די מלחמה-יאָהרען. די קאָלעקציע קאָן דינען אַלס וויכטיגער מאַטעריאַל פאַר די פאָרשער פון ארץ-ישראל.

גוט גערעטעניש אין דער גאַנצער וועלט.

אַ בעריכט פון אינטערנאַציאָנאַלען אַגראָנאָמישען אינסטיטוט אין רוים.

אין רוים איז פאַרהאַן אַ אינטערנאַ-ציאָנאַלער אינסטיטוט, וואָס פערנעמט זיך מיט דער גענויער אויספאָרשונג פון זריעות און פלאַנטאַציעס אין דער גאַנצער וועלט. דאָס איז דער אַזוי גערופענער אַקערבוי-אינסטיטוט, אָדער דער „גענעראַל-שטאַב, וואו מען פאָרשט די פרוכט פון דער ערד.

מיט דער הילף פון ראַדיאָ און טע-לעגראַף קומען אַן אַהין, אין אינסטי-טוט, די פערשידענע ידיעות.

און אָט דער דאָזיגער אינסטיטוט האָט איצט פערעפענטליכט דעם בע-ריכט וועגען דעם צושטאַנד פון היי-יאָהריגער גערעטעניש.

קודם כל האָבען מיר היי-יאָהר אַ גוט גערעטעניש אויף ווייץ, וואָס איז נישט ערגער פון פאַראַיאָהרען. עגיפּטען זענען די אויסזיכטען אויף קאָרן. בעסער דאַ-געגען אויף האָבער און גערשטען.

אין דרום אייראָפּא זענען די זריעות בעגינסטיג געוואָרען אַ דאַנק דעם רייכען רעגען. אין צפון-אַמעריקא ערוואַרט מען אויך אַ רייך ווייצען-גערעטעניש, בעת מיט האָבער איז עטוואָס שוואַכער.

אין די פעראייניגטע שטאַטען ער-וואַרט מען, אַז דאָס הערבסט-ווייץ פון אַנהויב יוני וועט איבערשטייגען דאָס פאַראַיאָהריגע גערעטעניש אויף 40 מיל-יאָן מעטער.

אין קאַנאַדע ערוואַרט מען אויף ווייץ דעם זעלבען שניט ווי פאַראַיאָהרען. מיט קאָרן איז אַביסעל שוואַכער.

בנוגע האָבער, גערשטען און קוקו-רוזע קאָן מען זיך נאָר משער זיין, אַז עס וועט זיין נישט שלעכט.

די פריה-קאַרטאָפעל האָבען צוליב די נאַכט-פרעסט אין דער ערשטער העלפט פון חודש מאַי שטאַרק געליטען. צוליב די פרעסט אין אָנהויב מאַי איז געווען אין ס׳רוב לענדער אַ גרויסע סכנה פאַר די קאַרטאָפעל, אָבער אין חודש יוני האָט זיך די לאַגע געבעסערט.

בעפרידיגענד איז אויך די לאַגע פון די צוקער-בוראַקעס, הגם אין איינציגע לענדער איז צוליב די שלעכטע וועטע-רען געשעהן אַ שטיקעל אָבהאַלט ביי דער בליהונג פון צוקער-בוראַקעס.

דער וויין האָט שטאַרק געליטען פון די פרעסטלעך, און אין ס׳רוב לענדער לענדער איז דער מצב פון די ווייַן-גערטנער פיל ערגער ווי פאַראַיאָהרען.

ביז׳ויז אין צפון - אַפריקא און אין ארץ-ישראל איז דאַ אַ מזל - ב״כה אין די פרדסים און אין כרמים.

די אייל - בוימער (זיתים) זענען אין אַלע לענדער פון מיטלענדישען ים זעהר געראָטען.

מיט האָפּען איז אין צפון - אייראָפּא שוואַך, אָבער אין טשעכיען און אין אונגאַרן עטוואָס בעסער.

דער פלאַקס האָט זיך צוליב די לעצטע רעגעס גוט ענטוויקעלט אין אַ לאַנד אין רומעניען, וואו מען ערוואַרט אַ בעסער גערעטעניש, ווי פאַראַיאָהרען. דאַגעגען אין פראַנקרייך און אין בעלגיען האָט דער פלאַקס גע-ליטען.

דער בוימוואָל איז ביז סוף מאַי גע-ווען שוואַך אין די פעראייניגטע שטאַ-טען, אָבער אין דער ערשטער העלפט פון יוני האָט מען בעמערקט אַ גרויסען פאָרשריט.

אויך אין עגיפּטען האָט דער לעצטער רעגען עטוואָס געבעסערט דעם מצב פון בוימוואָל, אַזוי, אַז איצט זענען די אויסזיכטען בעסער.

דער בודזשעט פון ארץ-ישראל פאַר׳ן יאָהר 1926|27.

י ר ו ש ל י ם. (י.ט.א.) נאָר וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען דער בודזשעט צון ארץ-ישראל פאַר׳ן יאָהר 1926/27.

דער בודזשעט - פּרעלימינאַר נעמט אַרום אַ סומע פון 2,525,034 פונט שטער-לינג. די אויסגאַבען-פּאָזיציע זעהט פאַר, צווישען אַנדערן פאָלגענדע הוצאות:

307,656 פונט—מלוכה-חובות און הלוואות-פערפליכטונגען 322,826 פונט אויף אויסהאַלטען פאָליציי און תפיסות, 177,223 פ. אויף אויסהאַלטען דעם גרענעץ-שוץ-קאָרפּוס—אין עבר-הירדן און 121,378 פונט-ערציהונג.

הרב קוק און דער קרן-היסוד.

י ר ו ש ל י ם, (א. י. ק.). „איך האָב קיינמאָל נישט אַרויסגעבראַכט פון מיין מויל קיין וואָרט, חס-וחלילה, געגען דעם קרן-היסוד, אומגעקעהרט: עס פערדריסט מיך זעהר שטאַרק אויף די, וועלכע ט עטען אויף געגען איהם“.

די ערקלערונג איז געמאַכט-געוואָרען פון היגען הויפט - ראַבינער הגאון קוק, ווען ער האָט זיך דערוואוסט, אַז דער פיהרער פון „אגודת-ישראל“ ה׳ יעקב ראָזענהיים, ווערענד זיין צוריק-קעהר פון ארץ-ישראל, האָט געמאָלדען צו אַ פערטרעטער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור (איק״ב), אַז דער דער-מאָנטער גאון האָט זיך אויך ערקלערט גע-גען דעם קרן-היסוד.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.
פרייזען ביליגע! בעהאַנדלונג אָהן געצאָהלט

Lek. Dentysta
Jakób Botwinik
געאַרבייט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט עצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונד אויף דער
נאַוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק
היילען, פלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען,
קינסליכע ציהן, קאָראָנען און גאָלד - בריקען.
צוגענגליכע פרייזען. 186
פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

LEKARZ-DENTYSTA
R. HELMAN
26 Cegielniana 26 152
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 10 ביז 1 און פון 3 ביז 7 נאָכמ.

צו פערדינגען
די שוהל אין פעראיין פון חסד של אמת
פעטריקאַוער 34 אויף די ימים נוראים.
אָפערטען איבערצוגעבען אין די קאַנצעלאַריע פון פער-איין ביז דאָנערשטאָג דעם 26 אויגוסט ד. ה. יום ה׳ תבוא. 242 די פערוואַלטונג.

צוליב דעם טויט פון
נ.ע. חוה אושעראָוויטש
דריקען מיר אויס דער פאַמיליע פון דער פערשטאָרבענער מיטגעפיהל און זיפצען ביילייד
חיים אשר לובאַכינסקי
און פאַמיליע. 230

צום 3. סעזאָן נאָך ראַבקי
זענען נאָך דאַ איינינע פרייע פלעצער.
די גרופּע קינדער פאָהרט אָפּ שבת-צונאַכט דעם 28-טען ה. ח. איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען ביז מיטוואָך פון 6 ביז 8 אַ זייגער אין אָוונד אין לאָקאַל פון אונזער געזעלשאַפט (זאַכאָדניא 20)
געזעלשאַפט פאַר קינדער-שוץ און יתומים-פערזאָרגונג, אָפּטיילונג אין לאָדז.
בעמ.: די קינדער, וואָס ווערען דורך אונז אַרויסגעשיקט קיין ראַבקי זענען אויף דער צייט פון דעם דאָרטיגען אויפענטהאַלט בעפרייט פון שול פליכט. 233

די פערוואַלטונג פון קאָלאָניאַל-קליינ-הענדלער פעראיין (ציגעל-גאַס 15)
מאַכט בעקאַנט, אַז היינט, זונטאָג, 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג, קומט פאָר אין לאָקאַל פון פעראיין, ציגעלניאַנאַ 15 אַ גרויסע
בעריכט-פערזאַמלונג
אויף וועלכער עס וועט אָבגעגעבען ווערען אַ בעריכט וועגען דער אַדורכגעפיהרטער רעאָרגאַניזאַציע אַרבייט פון פעראיין.
עס וועלען אויך בעהאַנדעלט ווערען זעהר וויכטיגע אָנגעלעגענהייטען, וועגען פערלענגערן די האַנדעלס שעה׳ן און וועגען פּאָדאַטעק אָבראָטאָווי און דאָכאָדאָווי, מיט׳ן אָנטייל פון דעלעגאַטען פון צענטראַל-ראַט. 231

7 קלאַסיגע פּריוואַט-שולע
עם גן ילדים 192
פון ש. שולדענריין,
פּאָלודניאָווא 29.
שילער אָנמעלדונגען טעגליך פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 6 אָוונד.

8-קלאַסיגע רעליגיעזע גימנאַזיע „בית אלפנא“
60 צ ע ג ע ל נ י א נ א 60
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך פון 10 ביז 1. ספּעציעלע אויפזיכט פאַר קינדער פון 5 ביז 7 יאָהר. די עקזאַמענעס הויבען זיך אָן דעם 29. אויגוסט, י״ט אלול, אי׳ נצבים וילך. 166
דירעקטאָר: ד״ר ה. פינקעלקרויט.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקה.
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9
טעלעפאָן 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
ספּרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5-7. 175
נעהמט אויך אָן אין לעשנע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. med. J. POLAKOW
ספעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
KONSTANTYNOWSKA 37a Tel. 39-75
צוריקגעקעהרט. 168
נעמט אָן פון 5-6.30 אָוו. אינדערהיים און פון 2-3
אינלעמשניצע אויף גייערס מאַרק פעטריקאָווער 294.

Dr. ALTERMAN-GURFEL
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע.
Piramowicza 10.
נעהמט אָן פון 4-6 נאָכמיטאָג

היילפעדאַגאָגישע קורסען
פאַר שוואַכבעפעהיגטע און שווערערציהבאַרע קינדער. שפּראַכשטערונגען
Dr. med. A. SZMIRGELD
נערווען-אַרצט. 144
CEGIELNIANA 6.
אנשרייבען קאָן מען זיך יעדען טאָג פון 6 ביז 7 אָוונד.

Dr. med. Zygmund DATYNER
ספעציאַליסט פאַר נערווען, בלאָזען און אורין-קראַנקהייטען
Piramowicza 11 dawniej Olgińska
Tel. 48-95.
1335 נעמט אָן פון 1-2 און פון 4-7 נאָכמ

Dr. med. Braun
23 פּאָלודניאָווא 23
— — טעלעפאָן № 40. — —
צוריקגעקעהרט.
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קווארץ ליכט (האָר אויספאַל).
נעהמט אָן פון 9-12 און פון 5 8 אָוונד.

לאדז. 1926 אויגוסט 22

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 22. אויגוסט 1926

דאס מינאריטעטען-פראבלעם.

פון דעפ. דר. אברהם אי. זלער.

סוף היינטיגען חודש וועט אין גענף פארקומען דער צווייטער קאנגרעס פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

די אינסטיטוציע פון מינדערהייט-קאנגרעסען איז נאך גאר יונג און ס'איז דערפאר שווער אויף גרונד פון די ביז-איצטיגע רעזולטאטען אפצושאצען די פראקטישע בעדייטונג און דעם גרויסען ווערט פון געמיינזאמע בעראטונגען פון די פארלאמענטארישע פערטרעטער פון א בעפעלקערונג, וואס בילדעט אין איהרע לענדער א מינדערהייט און וועלכע קעמפט פאר אנערקענונג און פערווירקליכונג פון די רעכט אויף א פרייער קולטורעלער ענטוויקלונג.

דער פאקט פון געמיינזאמע בעראטונגען, וואס ענטפלעקען די סאלידאריטעט פון אידעאלע אינטערעסען למשל פון פאלאקען אין דייטשלאנד און דייטשען אין פוילען, דעקט אויף אליין אהן ספק אנ'אינטערעסאנט בילד פון מינאריטעטען-פראבלעם און צווינגט די פאליטישע וועלט צוצוקוקען זיך צו איהם פון א ספעציפישען געזיכטס פונקט.

די פעראינטערעסירונג פון געוויסע פאליטישע קרייזען מיט'ן גורל פון געוויסע מינדערהייטען, וועלכע לעבען אין אנדערע מלוכות איז נישט קיין נייע ערשיינונג. אויף דעם האט זיך געשטיצט אין די אלטע צייטען די אינטערווענץ-פאליטיק פון די גרויסמאכטען, וועלכע איז געווען פערהאסט דורך די שוואכע מלוכות און וועלכע האט אין איהר קאנסעקווענץ געפיהרט נישט איינמאל, אז עס זאלען ארייגדרינגען איינפלוסען פון איין מלוכה אויפ'ן טעריטאריום פון דער צווייטער און צו שאפען און פערשפרייטען די אזוי-גערופענע ספערע פון איינפלוסען.

אזא פאליטיק פון אינטערווענצען האט אנגעהויבען רוסלאנד, דורך בעזעצען דאס נישט געטיילטע פוילען אין נאמען פון די דיסערענטען. דערפאר איז מען ביי אונז געוואוינט אנצוזעהן, אויף די אינטערנאציאנאלע גאראנטיעס פון די רעכט פון די נאציאנאלע מינאריטעטען אין פוילען ווי אויף א סכנה צו בעשרענקען די פוילישע מלוכה-סובערעניטעט.

די מאסגעבענדע ערנסטע פאליטישע פאקטארען האבען אויך אין פוילען נישט איינמאל אנערקענט דעם אמת'דיגען 100-פראצענטיגען חלוק צווישען דער אינטערווענץ-פאליטיק פון די איינצעלנע מלוכות, וועלכע האבען בענוצט דעם ארגומענט צו שיצען די אינטערעסען פון א געוויסער בעפעלקערונגס-גרופע אלס דעק-מאנטעל פאר זייערע אימפעריאליסטישע צוועקען און צווישען דעם פרינציפ פון דער אינטערנאציאנאלער קאנסטיטוציע צו שיצען די מינאריטעטען פון די איינצעלנע מלוכות.

דער טראקטאט פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. — איז דער ערשטער דייטליכער אנהויב צו קאדיפיצירען די געזעצען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אונטער דער גאראנטיע פון אינטערנאציאנאלען פארום אין נאמען פון די מאראלישע אינטערעסען פון דער מענשהייט.

מען האט זיך איבערצייגט נאכ'ן קריג, וועלכער איז געווען געפיהרט אונטער דעם לאזונג פון זעלבסטבעשטימונג פון די פעלקער, אז אין משך פון נאך א לאנגער צייט און אין פילע פאלען וועט בכלל נישט זיין מעגליך א פולשטענדיגע גענויע אויסגלייכונג פון די טעריטאריאלע גרעניצען פון דעם מלוכה-מיט די עטנאגראפישע גרעניצען פון די פעלקער.

טיילען פון פערשידענע פעלקער, וועלכע האבען אייגענע מלוכה'שע ארגאניזאציעס וועלען נאך תמיד זיך געפונען אין א גרעסערער אדער קלענערער צאהל א הוץ די גרעניצען פון זייער נאציאנאלער מלוכהשאפט.

דאס דאזיגע בעוואוסטזיין האט געשטארקט די אלגעמיינע איבערצייגונג וועגען דער נויטיגקייט פון פעסטע עקזיסטענץ-גאראנטיעס און אויסלעבען זיך פאר די נאציאנאלע מינדערהייטען.

די פוילישע מעהרהייט אין דער פוילישער מלוכה קאן נישט אריבערגעהען צו דער טאג-ארדנונג איבער דעם גורל פון די פאליאקען, וועלכע זענען א מינדערהייט אין דייטשלאנד און פערקעהרט. אויב די מעהרהייט זאל אפילו אמאל וועלען פערגעסען אין איהר מינדערהייט אין אנדערע מלוכות צוליב נאציאנאליסטישע צוועקען, דערמאהנען זיי זיך אליין דורכ'ן טעגליכען קאמף אויפצוהאלטען דעם נאציאנאלען מהות און דורכ'ן פעראייניגען זיך איבער די מלוכה-גרעניצען מיט דעם סאלידארען שוץ פון די מינדערהייטס-אינטערעסען. זיי שטעלען די פאליטישע וועלט פאר א נייען, גרויסען זונדערבארען פראבלעם פון א פאליטישער ארדנונג.

אויפ'ן קאנגרעס אין גענף וועט א ערנסטע צאהל פארלאמענטארישע מינדערהייטס-פערטרעטער רעפרעזענטירען ארום 50 מיליאן בירגער, וועלכע געהערען אין זייערע לענדער צו דער קאטעגאריע פון נאציאנאלע מינדערהייטען. אין דער צאהל דרוקט זיך אויס אם בעסטען די קראפט און בעדייטונג פון דעם פראבלעם.

די פראגע פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען האט שוין דורכגעמאכט איהר וועג. די פוילישע מינדערהייט אין ליטע איז געשטאנען אין איין פראנט מיט דער יודישער מינדערהייט און די פוילישע מינדערהייט אין דייטשלאנד האט אין פערגאנגענעם יאהר זיך געשטעלט אויף א געמיינזאמען קאנגרעס, כדי צו בעשפרעכען דעם קאמף וועגען די מינדערהייטס-רעכט.

די דאזיגע פאקטען דעווייזען, אז נעבען די אינטערעסען פון די מלוכות עקזיסטירען אין די גרעניצען פון די מלוכות מינדערהייטס-טענדענצען, וועלכע שטרעבען צו א בעפרידיגונג און וועלכע שטעלען זיך בכלל נישט אקעגען די מלוכה-אינטערעסען. מיט דער קראפט פון דער סאלידאריטעט פון 50 מיליאן בירגער פון פערשידענע מלוכות, וועלכע געהערען צו די נאציאנאלע מינדערהייטען, מוזען זיי בעקומען א זיכערונג און א פערווירקליכונג.

דער מ א ר א ל י ש ע ר חוב אין דער בעציהונג דרינגט ארויס פון פרינציפ פון זעלבסט-בעשטימונג פון די פעלקער, וועלכע האט דערפיהרט דערצו, אז א רייהע פעלקער, וואס זענען ערשט נישט לאנג געווען אהן א מלוכה, האבען בעקומען זייער מלוכה'שאפט. דער יורידישער חוב דרינגט ארויס פון ערשטען פרוב פון קאדיפיצירען די מינדערהייטס-רעכט אין די אינטערנאציאנאלע טראקטאטען און די פ א ק ט י ש ע נויטווענדיגקייט דרינגט ארויס פון די לעבענס-בעדינגונגען און פון די ענטוויקלונגס-טענדענצען פון די מינדערהייטען.

וואס וויל סענאטאר ריד מיט זיין נייעם אימיגראציאנס-פלאן?

(ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט“).

פון ב. סמאלאר.

דער זומער איז נאך נישט אריבער. ביז דער צייט ווען דער אמעריקאנער קאנגרעס וועט עפענען זיינע הערבסט זיצונגען איז נאך פאראן א היבשע צאהל וואכען. דאס אבער שטערט נישט די שונאים פון פרייער איינוואנדערונג ארויסצוטרעטען בעצייטענס מיט פלענער וועגען פערקלענערען די אימיגראציאנס קוואטע, — פלענער, וועלכע וועלען פארגעשלאגען ווערען אויף די קומענדע זיצונגען פון קאנגרעס, אזוי שנעל ווי דער קאנגרעס וועט זיך עפענען.

דאס נייעסטע ווארט אין די דאזיגע פלענער איז די אזוי גערופענע „געשאנאל ארידזשינס קוואטע“, פארגעשלאגען פון סענאטאר ריד פון פענסילוואניען.

צוויי גרונד מאטיווען האט אונטער זיך די דאזיגע געפלאנטע קוואטע פון סענאטאר ריד:

1) צו דערפיהרען די איצט עקזיסטירענדע אימיגראציאנס קוואטע ביז צו א מינימום און

2) צו זעהן, אז דער עלעמענט אימיגראנטען, וואס וועט אין דער צוקונפט אריינקומען קיין אמעריקא זאל בעשטעהן הויפטזעכליך פון אנגלא-זאקסען, אדער ווי מען רופט זיי איצט — „נארדיקס“.

לויט דער איצט עקזיסטירענדע אימיגראציאנס קוואטע קענען קיין אמעריקא יעהרליך אריינקומען 165,000 אימיגראנטען. סענאטאר ריד לייגט פאר פערקלענערען די דאזיגע קוואטע ביז 150 000. מיט 15,000 אימיגראנטען ווינציגער ווי זינט די צוויי פראצענטיגע קוואטע איז איינגעפיהרט געווארען.

אבער נישט די 15,000 אימיגראנטען אינטערעסירען סענאטאר ריד. זיין פלאן וויל טרעפען די אימיגראציע נישט אין כמות נאר אין איכות. סענאטאר ריד זאגט אפען, אז ווען זיין „געשאנאל ארידזשין“-פלאן זאל אנגענומען ווערען, דאן וועלען קיין אמעריקא קענען אריינקומען מעהר „נארדיקס“. דאגעגען, נישט „גארדיקס“, וועלען לויט דעם נייעם פלאן אריינקומען פיל ווינציגער ווי זיי קומען איצט.

כדי צו אילוסטרירען זיין פלאן, ברענגט סענאטאר ריד איניגע ציפערען: ענגלאנד און אירלאנד, — די לענדער פון די גארדיקס, — וועלען לויט דעם נייעם פלאן, קענען שיקען קיין אמעריקא יעהרליך איבער 91,000 אימיגראנטען, אין דער צייט ווען לויט דער איצט עקזיסטירענדע קוואטע קענען זיי בלויז שיקען עטוואס מעהר ווי 62,000 אימיגראנטען. דייטשלאנד'ס קוואטע, דאגעגען, וועט פערקלענערט ווערען פון 50,000 אויף 22,000; פוילען'ס פון 8,900 אויף 4,500 די טענדענצען פון דער „געשאנאל ארידזשין קוואטע“ איז דערפאר אג'אויסגעשפראכענע, און איז בפירוש אויסען צו פערגרעסערען די קוואטע פון די נארדיקס אויף דעם חשבון פון די נישט „נארדיקס“.

אויף וואס בעגרינדעט סענאטאר ריד זיין פלאן?

דער סענאטאר זאגט, אז די אימיגראציאנס-קוואטע דארף בעשטימט ווערען נישט לויט דער צאהל פרעמדע, וואס וואוינען איצט אין אמעריקא, נאר לויט דער פראפארציאנעלער צאהל פון די נאציאנאליטעטען צווישען דער גאנצער בעפעלקערונג אין אמעריקא פון יאהר 1920.

די איצטיגע קוואטע, וואס איז איינגעפיהרט געווארען זינט דעם 1-טען יולי 1924, איז, ווי בעוואוסט, בעגרינדעט אויף דעם צענזוס פון יאהר 1890. צוויי פראצענט פון דער צאהל פערזאנען, וועלכע זענען געבוירען געווארען אין אנדערע לענדער און האבען זיך געפונען אין אמעריקא אין יאהר 1890, ווערען אריינגעלאזט לויט דער איצטיגער קוואטע. דער קוואטע-געזעץ פון דעם ערשטען יולי 1924 איז גילטיג בלויז אויף דריי יאהר, ביז דעם ערשטען יולי 1927, סענאטאר ריד וויל איצט, אז דער גרונד פאר דער נייער קוואטע, וואס דארף זיך אנפאנגען אין 1927 זאל זיין נישט די איינוואנדערונג פון 1890, נאר דער צענזוס פון דעם יאהר 1920.

אין דעם דאזיגען פלאן פון סענאטאר ריד האבען זיך די שונאים פון אימיגראציע אנגעכאפט נאך אויף די לעצטע זיצונגען פון קאנגרעס, א קאמיטע פון דער קאנגרעס אימיגריישאן-קאמיטע, האט זיך גלייך גענומען צו דער ארבייט, און אונטערזוכט שוין איצט דעם סענאטאר'ס פלאן. די רעזולטאטען פון דער ארבייט פון דער דאזיגער קאמיסיע וועלען מיר איננעכען הערען, ווייל סענאטאר ריד'ס פלאן וועט זיכער אויפגענומען ווערען אין קאנגרעס קומענדען דעצעמבער.

די יודישע עמיגראציע קען, פערשטעהט זיך, פון דעם דאזיגען פלאן קיין גוטס נישט ערווארטען. כל זמן דער פלאן איז געצילט צו פערקלענערען די איינוואנדערונג און צו האבען מעהר „נארדיקס“ צווישען די איינגעוואנדערטע, קענען די יידישע עמיגראנטען קיין בעסערונגען פון דעם פלאן נישט ערווארטען. פונקט ווי עס קענען פון איהם נישט ערווארטען קיין בעסערונגען אויך יענע אלע איבריגע נאציאנאליטעטען, וועלכע האבען נישט דאס „מזל“ צו זיין צווישען די „נארדיקס“.

סענאטאר ריד און אנדערע אנהענגער פון בעשרענקטער אימיגראציע מעגען דענקען, אז די גאנצע וועלט וויל קומען קיין אמעריקא, אבער ציפערען ווייזען עפיס גאנץ אנדערש.

דער דעפארטאמענט פון אימיגראציע און קאלאניזאציע ביי דער קאנאדישער רעגירונג האט נאר וואס פערעפענטליך זיין בעריכט וועגען עמיגראציע פאר דעם יאהר, וואס ענדיגט זיך ביז אפריל 1916, און וואס געפינען מיר אין דעם דאזיגען בעריכט? 18,776 עמיגראנטען האבען פערלאזען אמעריקא און זיך איבערגעקליבען קיין קאנאדא.

דער קאנאדער אימיגראציאנס דעפארטאמענט דערצעהלט אויך אין זיין בעריכט, אז די צאהל איבערגעוואנדערטע פון אמעריקא קיין קאנאדא איז היינטיגעס יאהר גרעסער מיט דריי טויזענד ווי דעם לעצטען יאהר און אז אויסער די קארגע ניינצען טויזענד, וואס האבען פערלאזען אמעריקא, כדי צו בעזעצען זיך אין קאנאדא, זענען אויך 47,221 קאנאדישע בירגער געקומען אין פערלויף פון פערגאנגענעם יאהר פון אמעריקא צוריק קיין קאנאדא.

אינטערעסאנט איז, אז ענטוישט געווארען אין אמעריקא זענען גראדע אזעלכע איינגעוואנדערטע, וואס האבען געוואוינט אין די בעסערע שטאטען.

ארום און ארום זענען קיין קאנאדא פאר דעם לעצטען יאהר אריינגעקומען 96,054 אימיגראנטען. נעמענדיג אין בעטראכט, אז קיין אמעריקא זענען אריינגעקומען אין דעם זעלבען יאהר ארום 164,000 אימיגראנטען, קען מען מיט זיכערהייט פאראויסזאגען, אז אויב די בעגרעניצונגען פאר איינוואנדערונג וועלען אין אמעריקא פארגעזעצט ווערען, וועט מיט דער צייט דער עמיגראנט בעסער פאהרען קיין קאנאדא, וואו קיין „נארדיק“-פראגע עקזיסטירט נישט, ווי קיין אמעריקא וואס איז קראנק אויף דער „נארדיק-חולאת“.

* * *

אין וועלכע שטאטען פון אמעריקא בעזעצען זיך די עמיגראנטען ווען זיי קומען אן קיין אמעריקא?

לויט דער סטאטיסטיק וואס דער אימיגראיישאן דעפארטאמענט האט פערעפענטליך זענען אין פערלויף פון אפריל פון די אריינגעקומענע קיין אמעריקא 50,957 אימיגראנטען געבליבען אין ניו-יארק 7,946. קיין טעקסעס סטייט זענען אוועקגעפאהרען 4,800 אימיגראנטען; קיין מישיגאן סטייט 3,966 עמיגראנטען; קיין מאסאטשוסעטס — 2,830; קיין איללינאי - 2,093, קיין פענסילוואניען 1,824; קיין ניו דזשאורזי 1,671; קיין קאליפארניען 1,595 עמיגראנטען.

אכציג פראצענט פון די אנגעקומענע אין אפריל אימיגראנטען האבען זיך בעזעצט אין די דאזיגע אכט שטאטען. כמעט האלב פון זיי קומען פון ענגלאנד, אירלאנד און דייטשלאנד.

אין פערלויף פון דעם זעלבען מאנאט אפריל זענען 15,769 עמיגראנטען ארויסגעפאהרען פון אמעריקא. דאס הייסט אז די צאהל איינגעוואנדערטע האט זיך אין אמעריקא פערגרעסערט אין אפריל מאנאט אויף 35,188 פערזאן.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. 1839
היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל).
נעמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אווענד.

Dr. Prybulski
זאכאדניא 1, טעל. 25-38.
וועגערישע- און האר- הויט - קראנקה. מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראלען.
נעמט אן 9—1, 4—8 אוו., דאמען: 4—5

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער- קראנקהייטען.
נעהמט אן פון 6 — 7, זונטאג פון 3—4.

„RAJ“
SAMOPIORĄCY
PROSZEK MYDLANY
IDEALNIE PIERZE
i BIELI BIELIZNĘ
MAJDE i S-ka
Warszawa-Okopowa 15

נײַער פאָלקסבלאַט
.22 אויגוסט .1926

דאס לאדזער לעבען

נײַער פאָלקסבלאַט
.22 אויגוסט .1926

22
זונטאָג
י״ב
אלול תרו״ו

אויגוסט.
זון־אויפגאנג 4,10
זון־אונטערגאנג 6,57
לענג פון טאָג 14,24

בעמערקונגען.

נישט דער מאגיסטראט איז גערעכט, נאָר מיר זענען גערעכט.

צוליב אונזער נאָטיץ („נײַער פאָלקסבלאַט פון מאָריגען דאָנערשטאָג) וועגען דעם סקאַנדאַליעזען בעֿעולה׳ן די יודישע אינסטיטוציעס ביים פונאַנדערטיילען די סובסידיעס אויפ׳ן יאָהר 1927, שיקט אונז צו דער מאַגיסטראַט פאָלגענדע ערקלערונג:

צוליב דעם, וואָס די שטאָדטישע פינאַנסען האָבען זיך מיט גאָרנישט געענדערט, זענען די סובווענצען פערטיילט־געוואָרען אויף דעמזעלבען אופן, וואָס פאַראַיאָהרען, אויסער עטליכע סובווענצען, וועלכע זענען געגעבען־געוואָרען נייע אינסטיטוציעס, אָדער אַזעלכע, וועלכע האָבען ערשט הײַ־יאָהר אָפגעגעבען אַ ביטע וועגען דעם.

די לעצטע אינסטאַנץ אין דער דאָזיגער פראַגע איז דאָס פלענום פון שטאָדט־ראַט, וועלכע קען, אויב ס׳וועט נויטיג זיין, דעם ענין ענדערען.

אונז שטעלט זיך אָבער פאָר די זאַך אַזוי, אַז ס׳איז נישט קיין געזעץ פון דעם אויבערשטען — די סובווענצען זאָלען מוזען דוקא זיין די פאַראַיאָהריגע. (ס׳איז אַ נעכטיגער טאָג און אַ פאַראַיאָהריגער שניי!), אַז מען טוט איין מאָל אַן עוולה איז דער יושר איהם אַ צווייטען מאָל אויסצומיידען.

סוף־כל־סוף ווערען דאָך געמאַכט קאָרעקטיווען אַפילו אין קאָנסטיטוציעס, און קיין ערד־ציטערנישען קומען דעריבער נישט פאָר...

וואָס שייך דעם אַדרעס פון שטאָדט־ראַט, ווייסען מיר, אַז ער איז גענוי דערזעלבער, וואָס פון מאַגיסטראַט.

— נאַפּראַוואַ!

קראַנקען־קאַסע

בוים נײַע לעטשניצעס.

(ב) די קראַנקען־קאַסע איז צוגעטרעטען צו בויען נייע לעטשניצעס.

קירצליך וועט פערענדיגט ווערען די נייע לעטשניצע אין זגערזש, וואָס נוגע די נייע לעטשניצע אין אַלעקסאַנדער טרעט צו די קראַנקען־קאַסע צו בויען ערשט אין אַ צייט אַרום. אַ חוץ דעם וועט געבויט ווערען אַ קאָלאָניע פאַר קינדער אין טושינעק.

ווענען „אַ געשלעג צווישען משפּחה".

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ אין פרייטאָג׳דיגען „נייעם פאָלקסבלאַט" „אַ געשלעג צווישען משפחה" שטעל איך פעסט, אַז אַן אָנגעשטעלטער פון דער פירמע צאָהלט אויס דער פרוי יעדע וואָך וואָכען־געלד אויף דער שטוב־הוצאה. דאָס קאָן בעשטעטיגט ווערען דורכ׳ן פּראָזאָנאַל פון דער פירמע און דורכ׳ן שותף.

וואָס אַנבעלאַנגט דעם סקאַנדאַל גופא איז ער פאָרגעקומען ווייל דער לאָקאַל פון דער פירמע איז איבערגעפאַלען געוואָרען דורך דער פרוי און איהר ברודער, וועלכע האָבען געמאַכט אַ סקאַנדאַל, צובראָכען די שויבען א.א.וו.

ד. קופּער.
עקספּעדיציאָנס־פירמאַ
פּיעטריקאָווער 60.

236

שטייער־אינפאָרמאַציעס.

פון 1־טען סעפּטעמבער 10 פּראָצענטיגען צוגאָב־שטייער. — ווענאַניעס אויף אומזאַץ־שטייער — אָפּגעשאַפט דעם שטייער פון אונבעוועגליכע גיטער.

אַקציע פון די סוחרים־פעראיינען צוליב דער שטייער־אַמנעסטיע.

(ס) די פינאַנץ־מאַכט האָט ערהאַלטען גענויע אינסטרוקציעס בנוגע דעם אויסערגעוועהנליכען 10־פּראָצענטיגען צושלאָג צו די שטייערן.

דער שטייער וועט גענומען ווערען פון 1. סעפּטעמבער אָן פון אַלע פערלעגענע אונדירעקטע און דירעקטע שטייערן, פון שטעמפּעל־אָפּצאָהלען און ירושה־שטייערן. די קאָנטאָ פון אומזאַץ־שטייער פאַר׳ן צווייטען קוואַרטאַל איז פונאַנדערגעלעגט געוואָרען אויף 2 טיילען. די ערשטע טייל איז צאָהלבאַר געווען פרייטאָג, ד. 20־טען ד. ח. צוליב דעם וועט דער 10־פּראָצענטיגער צוגאָב־שטייער צוגערעכענט ווערען נאָר צו דער צווייטער קאָנסאָ, וועלכע איז צאָהלבאַר ביז׳ן 20־טען סעפּטעמבער.

(או) מיר דערמאָנען, אַז אין לויפענדען יאָהר איז חל דאָס נייע געזעץ וועגען אינדוסטריע־שטייער, לויט וועלכען די „ווענאַניעס" וועגען אומזאַץ־שטייער דאַרפען פאָרגעלעגט ווערען נאָך יעדען קאַלענדאַר־יאָהר און נישט האַלב־יעהרליך. ווי ס׳איז געווען ביז איצט. צוליב דעם דאַרפען נישט די האָנדעלס. און אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען אָנגעבען איצט זייערע „ווענאַניעס" פון אימזאַץ פאַר׳ן ערשטען האַלב־יאָהר פון 1926 י.

(או) ווי מיר דערוויסען זיך פון דעם הויז־בעזיצער פעראיין, האָט דאָס מיניסטעריום מסכים געווען אויף דער ביטע פון דעם פערבאַנד פון די שטעט, אַז די מלוכה זאָל זיך אָפּזאָגען פון דעם שטייער פון אונבעוועגליכע גיטער. אין די יאָהרען 2926 און 1927 לטובת דעם קאָמיטעט אויסצובויען די שטעט, דאָס איז אָבער נאָר נוגע די שטעט וועלכע האָבען „בעקומען" אַמעריקאַנער הלוואות.

(פּ) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שטייער־אַמנעסטיע פאַר די רעגיסטרירטע סוחרים און האַנדווערקער הויבען זיך אָן אין די קומענדיגע טעג אַ רייה בעראַטונגען אין אַלע סוחרים־פעראיינען און אין די האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס וועגען דער דאָזיגער פראַגע.

אין דער ערשטער רייה וועלען געשאַפען ווערען בעזונדערע קאָמיסיעס, וועמעס אויפגאַבע עס וועט זיין אויסצואַרבייטען ליסטעס פון די אַ מייסטען רואינירטע שטייער־צאָהלער.

אין אָנהויב סעפּטעמבער וועלען די דאָזיגע ליסטעס אָפּגעשיקט ווערען אין די פינאַנץ־אַמטען, וועלכע וועלען זיי אָנהויבען אַדורכצוקוקען און איבערשיקען ענטגילטיג צו ערלעדיגען דער „איזבאַסקאַרבאָווא".

פערשאַרפט דער קאָנפליקט מיט די שטאָטישע אַרבייטער

אנשטאט 4 אָפּגעזאָגטע טראַמוואַי־אַרבייטער ווענען איצט פערהאַן 8.

נעפאַהר פון אַ נייעם שטרייק.

(ב) נעכטען האָט די וואָיעוואָדזשאַפט פערענדיגט די ליקווידאַציע פון דעם סכסוך מיט די שטאָטישע אָנגעשטעלטע און טראַמוואַיען.

וואָס שייך די פראַגע פון די געקינדיגטע 4 טראַמוואַי־אַרבייטער, האָט די וואָיעוואָדזשאַפט זי איבערגעגעבען דעם אינספּעקטאָר ניעדזשעלסקי. נאָכ׳ן אַדורכפיהרען די אויספאָרשונג האָט דער אינספּעקטאָר ניעדזשעלסקי איבערגעגעבען 8 טראַמוואַי־אַרבייטער צו דער פּראָקוראַטור.

צוליב דעם, וואָס די דירעקציע פון דער טראַמוואַי־געזעלשאַפט האָט געהאַט נאָר דערוויטערט 4 אַרבייטער, האָט זי איצט אָפּגעזאָגט נאָך פיר, וואָס זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם פּראָקוראָר, די אינטערווענץ פון דער וואָיעוואָדזשאַפט אין דער דאָזיגער פראַגע איז אַזוי־אַרום געוואָרען נישט אַקטועל.

דאָס דערוויטערען פון נאָך פיר טראַמוואַי־אַרבייטער האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע אויפרעגונג צווישען די טראַמוואַי־אַרבייטער.

אויף דער קאָנפערענץ אין דער וואָיעוואָדזשאַפט האָט ה׳ קאָוואַלסקי אָפּגעגעבען אַ פּראָטעסט און האָט בעטאָנט, אַז עס קען קומען צו אַ נייעם שטרייק אין די אינסטיטוציעס פון עפענטליכען בעבויונג.

די דאָזיגע פראַגע איז אַרומגערעדט געוואָרען אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער קאָמיסיע פון „פינף" און ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ דעלעגאַציע צום וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט מיט אַ ביטע וועגען אַ אינטערווענץ אין דער טראַמוואַי־דירעקציע, אַז מ׳זאָל צוריקנעהמען די אָפּגעזאָגטע טראַמוואַי־אַרבייטער. ווייל מ׳קען נישט אָפּזאָגען קיינעם טאָר שטרייקען.

גלייכצייטיג איז בעשלאָסען געוואָרען צוזאַמענצורופען אויף דינסטאָג אַ נייע זיצונג פון דער קאָמיסיע פון „פינף" מיט׳ן אָנטייל פון די פערוואַלטונגען פון אַלע סעקציעס, דערביי וועט אַרומגערעדט ווערען די עווענטועלע אַקציע צו פערטיידיגען די דערוויטערטע.

גרויסע סיסטעמאַטישע גנבה אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

די גנבה איז בעגאַנגען איינער פון די ביוראָ־אָנגעשטעלטע. — דער היזק בעטרעפט 10 טויזענד זלאָטים.

(—) אין די סקלאַדעס פון „ווידזעווער מאַנופאַקטור" (ציגעל־גאַס 20) איז די טעג ענטדעקט געוואָרען אַ סיסטעמאַטישע גנבה פון סחורות.

פּרטים דערפון זענען פאָלגענדע.

צוויי ביוראָ־אָנגעשטעלטע האָבען צופעליג בעמערקט אין אַ קלאָזעט פון דער אויבענדערמאָנטער פירמע אַ פּעקעל, אין וועלכען ס׳איז געווען פערפּאַקט אַ שטיקעל מאַטעריאַל און אַ שטיקעל ריפּס. דאָס פּעקעל איז געווען בעהאַלטען אונטער אַן אויוון.

די בעאַמטע האָבען וועגען דעם געמאָלדען דער דירעקציע, וועלכע האָט אָבער נישט געהייסען ריהרען דאָס פּעקעל, כדי אויף אַזאַ אופן צו דערגעהן, וועמענס אַרבייט דאָס איז.

אַ זייגער 6 נאָכמיטאָג, ווען די אָנגעשטעלטע האָבען געהאַלטען ביים פערלאָזען דאָס ביוראָ, האָט די דירעקציע פעראָרדענט צו מאַכען אַ רעוויזיע ביי די בעאַמטע. די רעוויזיע האָבען דורכגעפיהרט צווישען זיך די בעאַמטע אַליין.

ווען איינער פון די קאָלעגען איז צוגעגאַנגען צו דעם בעאַמטען באַנק, כדי איהם צו רעווידירען, האָט יענער געבעטען, מען זאָל איהם אַדורכלאָזען, ווייל ער האָט ביי זיך סחורה.

די דירעקציע האָט באַלד גערופען פּאָליציי, וועלכע האָט באַנק׳ן אַרעסטירט, בעת דער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז נישט קוקענדיג אויף די קליינע פערדינסטען. האָט באַנק געפיהרט אַ ברייט לעבען. באַנק האָט געהאַט אַ כּלה, אַ מיידעל פון דער געזעלשאַפט, ביי וועלכער באַנק פלעגט זיין זעהר אָפט און איהר געבען מתּנות, וועלכע זענען גע־גנב׳עט געוואָרען אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור". ס׳איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען ביי די קרובים פון באַנק׳ן אַ רעוויזיע, ביי וועלכער ס׳איז געפינען געוואָרען סחורות אויף אַ סומע פון 1000 זלאָטעס.

באַנק אַרבייט שוין אין דער פירמע מעהר ווי צוויי יאָהר. ווי מען רעכענט זענען די גנבות געפיהרט געוואָרען סיסטעמאַטיש שוין אַ לענגערע צייט, אַזוי דער היזק פון דער פירמע בעטרעפט אַנ׳ערך פון 10 טויזענד זלאָטעס.

די פּאָליציי פיהרט ווייטער די אויספאָרשונג.

אונאָרדנונגען אויף די לאָדזער באַהן־ליניעס.

געקומען אַ דעלעגאַט פון וואַרשאַ אויף קאָנטראָלע.

(ב) מיט די סקאַנדאַליעזע בעציהונגען, וועלכע הערשען אויף דעם באַהן־שטח פון לאָדזער קרייז, האָט זיך פעראינטערעסירט די העכערע באַהן־מאַכט.

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די וואַרשאָווער צענטראַלע באַהן־דירעקציע דעלעגירט דעם פּרעזעס פון דער דירעקציע, כדי ער זאָל אַדורכפיהרען אַן אינספּעקציע און זיך איבערצייגען, ווי ווייט ס׳זענען ריכטיג די טענות און די פּראָטעסטאַציעס פון דער פּרעסע און די רייזענדע, וואָס פאָהרען אויף דער ליניע לאָדז־וואַרשאַ.

דער דעלעגאַט וועט בעזוכען אַלע סטאַציעס אויף דעם שטח און נעהמען אין אַכט אַלע פאָדערונגען פון די איינוואוינער, וועלכע וואוינען אויף דער סטאַציע־געביט. אויף אַ טייל סטאַציעס, ווי למשל זשאַקאָוויץ, האָבען די איינוואוינער צוגעגרייט מעמאָריאַלען מיט אָנקלאָגען געגען דער באַהן־מאַכט, וועלכע איגנאָרירט די בעדערפענישען פון דער בעפעלקערונג.

CERES

שפּײַזעפעטס איז פריש אנגענומען און איז אין יעדען איינציגען געשעפט צו בעקומען. די אויסאַרבייטונג פון צערעס־שפּײַזעפעטס אין אונזערע פאַבריקען שטעהט שטענדיג אונטער דער פערזענליכער אויפזיכט פון ה׳ רבי שמחה פרענקעל (סקאַרזינא) און דער געניס פון בעליבטען שפּײַזעפעטס קען אַלע רעליגיעזע רעקאָמאַנדירט ווערען

SATURNIA S. A.
Warszawa.

וואָיעוואָדע

אויף אינספּעקציע־רייזע.

(ב) נעכטען איז צוריקגעקומען קיין לאָדז נאָך אַ צוויי טאָגיגער רייזע איבער די לאָדזער קרייז־שטעט דער וואָיעוואָדע ה׳ יאַשטשאָלט.

אין דער בעגלייטונג פון סעקרעטאַר ה׳ ראַשיצקי האָט דער וואָיעוואָדע בעזוכט לענטשיץ, קאָלאָ, טורעק, קאָנין און סלופּצי.

דינסטאָג פאָהרט דער וואָיעוואָדע ווידער אויף אַ צווייטעגיגער רייזע, פון וועלכער ער קומט צוריק דאָנערשטאָג. פרייטאָג הויבט אָן דער וואָיעוואָדע זיין 4־וואָכיגען אורלויב.

וועלכע קאָנסולאַטען זענען פערהאַן אין לאָדז.

(—) אין אונזער שטאָט געפינען זיך איצט קאָנסולאַטען פון פאָלגענדע 12 מלוכות: דייטשלאַנד (אַל. קאָשטשיושקי 85), פראַנקרייך (פּיעטריקאָווער 177), שווייץ (פּאָדלעשנאַ 6), עסטרייך (וואָדני רינעק), דענעמאַרק (פּיעטריקאָווער 135), לעטלאַנד (פּיעטריקאָווער 143), איטאַליען (קילינסקי 222), האָלאַנד (וויצעקאָנסול, קאָפּערניק 40), ענגלאַנד (וויצעקאָנסול, צוואַנגליצקע 1), בעלגיען (זאַוואַדוקאַ 5), גריכענלאַנד (פּיעטריק. 96), אורוגוואַי (אַל. קאָשטשיושקי 37).

„לאַקאַטאַר"

ביים פּיעמיעד באַרטעל.

(ס) צוליב דעם, וואָס די אַקציע פון פעראיין „לאָקאַטאָר" ביים פינאַנץ־מיניסטער קלאַרנער, ווענען אַ הלוואה אויסצופּע טיגען די אָנגעהויבענע בויען פון די הייזער, האָט נישט געהאַט קיין ערפאָלג, האָט די פערוואַלטונג פון פעראיין בעשלאָסען צו דערמזילבען צוועק אַרויסצושיקען אַ דעלעגאַציע צום פּרעמיער באַרטעל.

דאס אינערן-מיניסטעריום קעמפט מיט'ן יקרות אויף פלייש.

(ב) פון א לענגערער צייט אן בעמיהען זיך די לאדזער קצבים ביי דער מאכט, מען זאל העכערן די פרייזן אויף פלייש, דערביי פערופן זיי זיך אויפ'ן יקרות פון בהמות.

דער ליכוע-אמט האט אדורכגעפיהרט אן אויספארשונג און ס'האט זיך ארויסבעוויזען, אז שולדיג אין דעם יקרות זענען די הירטאווניקעס, וועלכע האבען מאנאפאליזירט דעם האנדעל אויף בהמות און ביי יעדער געלעגענהייט שלאגען זיי ארויף די פרייזען, דרא הענדיג, אז זיי וועלען ארויספיהרען די בהמות אין אנדערע געגענדען.

די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג זענען איבערגעשיקט געווארען צום אינערן-מיניסטער, וועלכער האט אויסגעארבייט א פראיעקט אויסצובויען אין די שטעדטלעך שעכט-הייזער און דאס פלייש זאל איבערגעפיהרט ווערען אין די שטעדט. דאס וועט זיך ביליגער קאלקולירען, ווי איבערפיהרען לעבעדיגע בהמות.

דעם פראיעקט האט דאס מיניסטעריום איבערגעשיקט אין עקאנאמישען ראט, וועלכער דארף דעם פראיעקט בעשטעטיגען.

לא היה ולא נברא

א טעקסטיל-אויסשטעלונג אין א פריוואטער וואוינונג - לאדזער פאבריקאנטען האבען זיך נישט געלאזט אריינגנארען אין זאק.

(ס) מיט א צייט צוריק האט זיך אין דער פרעסע בעוויזען אן אינפארמאציע, אז אין ווארשא וועט פארקומען א גרויסע טעקסטיל-אויסשטעלונג. ערשט מיט א פאר טאג צוריק האבען די אינדוסטריעלע פעראייניגען און בעזונדערע טעקסטיל-פירמעס אין לאדז ערהאלטען איינלאדונגען אנטייל צונעהמען אין דער אויסשטעלונג, אזוי ווי די אויסשטעלונג האט שוין געדארפט געעפענט ווערען אין 6 טאג ארום, האבען זיך די היגע אינדוסטריע-ארגאניזאציעס געווענדעט אין האנדעלס-מיניסטעריום מיט אן אנפראגע, וואס איז דאס פאר א אויסשטעלונג, וועלכע גיט צייט צו שיקען עקספאנאטען.

דאס מיניסטעריום האט אדורכגעפיהרט אן אויספארשונג און ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די גרויסע ביורא פון דער בלומרשטער אויסשטעלונג געפינט זיך אין א פריוואט-וואוינונג, און וועלכער מען קאן קיינעם נישט טרעפען אין די ביורא-שעה'ן. צוליב דעם האבען זיך די היגע אינדוסטריע-ארגאניזאציעס געווענדעט צו איהרע מיטגלידער מיט א צירקוליאר, וועלכער ווייזט אן, אז די גאנצע אימפרעזע איז א פריוואטע און זי האט גארנישט קיין געמיינזאמעס מיט דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

ס'איז ווערט אונטערצושטרייכען, אז אין ארגאניזאציע-קאמיטעט פון דער „אויסשטעלונג" געפינט זיך ה' נאטארק א געוועזענער אינהאבער פון א שניידער-אונטערנעהמונג.

באנקראטען אין רומעניען

צוליב דעם האלט מען זיך אפ פון טראנזאקציעס.

(ב) צוליב די באנקראטען פון עטליכע רומענישע פירמעס, וועלכע אימפארטירען לאדזער סחורות, האט זיך דער עקספארט קיין רומעניען פערקלענערט. די לאדזער הורמאווניקעס און פאבריקאנטען ווארטען אויף א אויפקלערונג פון דער סיטואציע, כדי צו קאנען אהן בעזארגענישען צו שיקען סחורות אויף די רומענישע מערק.

לאדזער טעקסטיל-סחורות קיין אינדיע.

(זו) די אינדישע סוחרים אין דעלהי האבען זיך געווענדעט צו אונזערע האנדעלס-קאמערען, אז זיי ווילען אנקניפען שטענדיגע האנדעלס-בעציהונגען מיט אונזערע פאבריקאנטען און עקספארטערען פון טעקסטיל-אינדוסטריע.

די סוחרים ווילען איינקויפען פוילישע סחורות אויפ'ן מארק אין דעלהי אויף צוויי ביז דריי-חדשים'דיגע קרעדיטען.

אריינגעפאלען אין קאכענדיג אייזען

דער אומגליקליכער שווער פערוואונדעט.

(—) נעכטען איז אין דער פאבריק אויף סלאוויאנסקא גאס 19, פארגעקומען א שרעקליכער פאל מיט אן ארבייטער.

דער ארבייטער וולאדיסלאוו וואשיק איז ביי דער ארבייט אריינגעפאלען אין א גרוב מיט צוקאכט אייזען. מיט גרויס מיה האט זיך איינגעגעבען אידם פון דארט ארויסצוקריגען. די גיכע הילף האט אפגעפיהרט דעם שטארק אפגעבריהטען ארבייטער אין שפיטאל אריין.

ד"ר סאמבארסקי בעפרייט

אויף 10 טויזענד זל. קויציע.

(—) דער דירעקטאר פון לאדזער קראנקען-קאסע ד"ר סאמבארסקי, וועלכער איז געוועזען ארעסטירט אין צוזאמענהאנג מיט די מיסברויכען אין בידגאשטשער דיסקאנטא-באנק, איז פריי נאך בעפרייט געווארען פון טורמע אויף קויציע פון 10 טויזענד זלאטים.

באלד נאכדעם איז ד"ר סאמבארסקי ארויסגעפאהרען קיין דאנציג.

רעארגאניזאציע

אין דער וואיעוואודשאפט.

(ב) דער וויצע-וואיעוואדע אמאלינסקי האט זיך ארויסגעזאגט פאר א זשורנאליסט אויף פאלגענדען אופן וועגען די רעארגאניזאציע אין דער וואיעוואודשאפט.

די מאכט פון דער ערשטער אינסטאנץ וועט האבען גרעסערע פולמאכטען, דערמיט וועט אבגעשאפט ווערען דער ביוראקראטיזם, לויט וועלכען מען האט זיך געמוזט מיט יעדער קלייניגקייט זיך ווענדען צו דער וואיעוואודשאפט אדער מיניסטעריום.

א שרפה אין קארש'ס גארבעריי.

נעכטען בייטאג איז אויסגעבראכען א שרפה אין קארש'ס גארבעריי אויף זגערזשער 226. ס'זענען באלד ארויסגערופען - געווארען די 1. און 2. פייער - לעשער - אפטיילונגען, וועלכע ס'האט געלונגען דאס פייער צו לאקאליזירען. די שרפה האט געדויערט אנ'ערך 3|4 שעה.

ס'איז אפגעברענט געווארען דער דאך.

חנוכת-הבית

פון „מחזיקי-חולים".

היינט זונטאג 5 א זייגער נאכמיטאג קומט-פאר די חנוכת הבית ביים פעראיין „מחזיקי-חולים" קילינסקי 120. צווישען אנדערע וועט זיך אויך בעטייליגען, קאנטאר יאסעלעוויטש און הרב גארעליק.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20.

היינט, זונטאג, 9 אין אוונט צום דריטען אויפטריט פון בעל. ארטיסט **א. סאמבערג**

ווערט געשפילט די פראגי-קאמעדיע אין 4 אקטען פון גארדין

שלומקע שארלאטאן

ראל שלומקע פיהרט אויס ארטיסט א. סאמבערג.

— — — צום שלוס א קאמעדיע אין איין אקט — — —

א טאג נאך דער חתונה

די פרייזען פון 80 גר. ביז 2.50

מארגען, מאנטאג, לעצטער אויפטריט פון א. סאמבערג **וואס?**

גר. פאפולער'ע פאלקס-פארשטעלונג לעוט מארגען

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

מעבעל אין א גרויסען אויסוואהל

מעבעל אויף בעקווע עמע בעדינגונגען

ס. סאלאמאנאוויטש

13 נארוטאוויטשא (דזיעלנא) 13, טעלעפאן 37-60.

מעבעל צו קאנקורענץ פרייזען

מעבעל אויף א לענגערן קרעדיט

234

קאלאניאל-קליי-הענדלער-פעראיין.

היינט קומט פאר אין לאקאל פון קאלאניאל-קליי-הענדלער-פעראיין, צעגעלניאנא 15 א בעריכטס פערזאמלונג, אויף וועלכע עס וועט אפגעגעבען ווערען א טעטיגקייטס-בעריכט וועגען דער אדורכגעפיהרטע רעארגאניזאציע-ארבייט אין פעראיין און עס וועט בעקאנט געמאכט ווערען דער רעזולטאט פון דער דעלעגאציע, וואס האט זיך בעמיהט אין מיניסטעריום וועגען פערלענגערען די הענדלער-שעה'ן, וואס איז זעהר וויכטיג פאר דער קאלאניאל-בראנזשע.

די דעלעגאטען פון צענטראל-ראט פון די סוחרישע ארגאניזאציעס אין לאדז, וועלען גענוי בעלייכטען די לעצטע פעראָרדנונגען וועגען דעם אומזאץ- און הכנסה-שטייער און צוזאמענהאנג מיט די הנחות, וואס דאס פינאנץ מיניסטעריום ערטיילט איצט די סוחרים, אויפ'ן גרונד פון די בעשייניגונגען פון די סוחרים-פעראיינען.

פארמערנער פון בר-כוכבא אויף א פראפאגאנדע רייזע אין אזארקאוו.

אין אזארקאוו קומט היינט פאר א גרויסער טורן-פעסט, וועלכער ווערט איינגעארדענט דורך דער דארטיגער „מכבי".

צו דעם דאזיגען יום-טוב פאהרט ארויס קיין אזארקאוו די פארטורנער-מאנשאפט און דער ארקעסטער פון לאדזער „בר-כוכבא".

די פארטורנער-מאנשאפט פון „בר-כוכבא" וויל אויסנוצען איהר אנוועזענהייט אין דער פראווינץ צו א גרויסע פראפאגאנדע פון יודישען טורן-וועזען צווישען דער דארטיגער יודישער יוגענד.

סאמבערגס דריטער אויפטריט.

די פארשטעלונגען אין פילהארמאניע-זאל געהען מיט'ן גרעסטען ערפאלג, דאס פובליקום האט זעהר ווארים אויפגענומען דעם בעליבטען ארטיסט סאמבערג. ביידע פיעסען מאכען גוט און גאס פון נקמה זענען געווען אנ'אמת'ער געניסט פאר די צושויער.

היינט טרעט אויף סאמבערג צום דריטען מאל אין גאודאנס טראגי-קאמעדיע, שלומה'קע שארלאטאן. צום סוף וועט געגעבען ווערען דער איינאקטער „א טאג נאך דער חתונה", וועלכער איז געשפילט געווארען אין לאדז מיט א גרויסען ערפאלג.

מעלדונג.

אכטונג דאמען בעשטעלטע שניידער ארבייטער.

היינט האלב 8 אוונט א פאך - פערזאמלונג אינ'ם פעראיינס-לאקאל פעטריקאווער 85 זעהר דרינגענדע פראגען.

אלע מוזען זיין פינקטליך.

7242 די פאך-קאמיסיע.

„אויסגעוועהלט" א משיח,

וועלכער דארף אויסלייזען די וועלט.

א געשיכטע וואס קלינגט קאמיש, זי האט אבער פאסירט אויף אנ'אמת.

אין לאנדאן איז ערשט נישט לאנג פארגעקומען א קאנפערענץ פון דער טעאזאפישער געזעלשאפט. דאס איז אזא האלב-רעליגיעזע סעקטע, פון וועלכער ס'איז די אנפירערין די 80 יאהריגע אננא בעזאנט, א פרוי פון אריסטאקראטישע קרייזען, וואס איז אין די יונגע יאהרען געווען א סאציאליסטקע און אויף דער עלטער געגרינדעט די ביזע סעקטע.

אננא בעזאנט האט ענטדעקט נאך מיט 10 יאהר צוריק א אינדישען בראמינער, און אויף איהם געזאגט, אז ער וואקסט א משיח. מ'האט זייט דעמאלט דעם יונגען אינדישען שטרען אפגעהיט. אננא בעזאנט האט געהייסען ווארטען ביז ער וועט אלט זיין 30 יאהר. פונקט אזוי, ווי ס'איז געווען ביי קריסטוס'ן, וועלכער איז אויך ענטפלעקט געווארען, ווען ער איז אלט געווארען 30 יאהר. היי-יאהר איז דער „משיח" אלט געווארען 30 יאהר. די געזעלשאפט האט דעריבער צונויפגערופען א קאנפערענץ אויף צו זאלבען איהם פאר א משיח. היינטיגע צייטען, ווען אין דער וועלט הערשט דעמאקראטיע, מוז א משיח אויך ווערען „אויסגעוועהלט".

די קאנפערענץ פון די טעאזאפען האט געדויערט דריי טעג. פון די קרוב 600 דעלעגאטען האבען 500 געשטימט, אז ער איז משיח, דריי זענען געווען דעגעגען און אנ'ערך 70 האבען זיך צוריקגעהאלטען פון צו שטימען. קריסנאמורטי איז דאן אויסגעקליבען געווארען פאר א משיח מיט א מעהרהייט פון שטימען.

אויף דער קאנפערענץ זענען פארגעקומען זייער פיל קוריאזע סצענעס און עפיזאדען.

א דעלעגאט האט זיך געפרעגט: מעג משיח האבען א ווייב?

א טייל דעלעגאטען האבען זיך ארויס געזאגט קעגען דעם, ווייל ער קומט דאך אויסלייזען די וועלט. און אז ער וועט האבען א ווייב, וועט זי איהם אזוי פערדרייען די יאהרען, אז ער וועט שוין די וועלט גישט מעהר אויסלייזען.

אנדערע דעלעגאטען זענען געווען נישט אזוי שטרענג אין זייער מיינונג. זיי האבען ערקלערט, אז משיח קען זיין ווי א פריוואטער מענש, ווי ער וויל טאן און וואס ער וויל טון. ער דארף נאר אויספיהרען זיינע שליחות – אויסלייזען די וועלט. דאס איז אלץ, וואס מ'פערלאנגט פון איהם.

ס'האבען זיך געפונען א סך, וואס האבען זיך ארויסגעזאגט, אז סוף-כל-סוף איז ער דאך א יונגער מאן פון 30 יאהר און פארוואס זאל ער פערשווארצען א לעבען. אבער, אז זיין ווייב זאל ווערען א משיח'טע, דערויף האבען שוין נישט אלע געוואלט מסכים זיין און אזוי אויך נישט וועגען קינדער.

בעזונדער זענען געווען געגען דעם די פערהייראטע פרויען, וועלכע האבען נישט געוואלט דערלאזען דאס גליק אן אנדערע, אז זי זאל ווערען א משיח'טע.

איין דעלעגאט האט גע'טענה'ט, אז מיר דארפען איין משיח אבער נישט קיין סך משיח'לעך. אבער א צווייטער האט איהם אפגעענטפערט, אז די פרוי פון משיח'ן מוז אנגערופען ווערען משיחטע, ווייל זי וועט פיל האבען צו ליידען און זי פערדינט כשר דעם טיטול, אויך די קינדער וועלען פיל ליידען דערפון, וואס זייער טאטע וועט ארבייטען פאר דער וועלט און נישט פאר זיי, דעריבער מעג מען זיי אויך רופען „משיח'לעך".

האט זיך אויפגעשטעלט אן אלטע מויד, א דעלעגאטקע, און ערקלערט, אז זי איז גרייט חתונה צו האבען פאר משיח'ן, אז זי איז גרייט צו ליידען פאר דער מענשהייט,

אבער איהר וואונש איז באלד איבערגעשטיגען געווארען פון אנדערע פיל יונגערע און שעהנערע מיידלעך, וועלכע זענען אלע גרייט געווען צו „אפפערן" זיך פאר דער מענשהייט און חתונה האבען פאר דעם יונגען שיינעם 30 יאהריגען משיח קרישנאמורטי.

נאך לאנגע דעבאטען איז בעשלאסען געווארען, אז משיח טאר גישט נישט נעמען כתם א מיידעל. נאר מען דארף איהם געבען א מיידעל, וואס די געזעלשאפט וועט אויסקלייבען.

אלתר אייזענשלאס.

(צו זיין היינטיגען יאהר-צייט).

פון יוסף טורקא.

אלתר אייזענשלאס עליו השלום.

דעם נאמען פון פערשטארבענעם מעשה'לעך-שרייבער קאן מען בשום אופן נישט דערמאנען אהן דעם יודישליכען „עליו-השלום". ווארום קודם-כל איז אלתר אייזענשלאס געווען א יוד פון פאלק, און אלץ וואס איז פון אמאל און היינט פערבונדען מיט'ן פאלק, איז איהם געווען נאהענט און טייער. דער דאזיגער ווארימער געפיהל צום און פאר'ן פאלק איז געקומען צום אויסדרוק אין די אומצעהליגע מעשה'לעך און לעגענדען, וואס ער האט ארויסגעצויגען דירעקט פון פאלקס-מויל און זיי, מעשה יוד, פשוט און בעהארצט נאכדערצעהלט און איבערדערצעהלט אויף זיין אופן און שטייגער.

א גלענצענדע סאטיספאקציע האט בעהאט דער יוד אלתר אייזענשלאס פאר זיין אונאויפהערליכען בעהארצטען דערצעהלען יודישע מעשה'לעך פון חסידים און גדולי-הדור, וואס האבען אמאליגע צייטען שולט געווען איבער קהל, און געשיכטען און לעגענדעס פון למד-וואוו'ניקעס און געשטאלט פון פראסטע שוואר-מוטיגע וואסער-טרעגער און פאקען-טרעגער און הארעפאשניקעס, חמור-קעפ, וואס האבען רעכט קיין עברי נישט געקענט, אבער דערפאר געווען בעשאנקען פון גאט ברוך-הוא מיט גוטע הערצער און גרייטקייט אויף קדוש-השם און אויף ארויס צוהעלפען א יוד פון אנ'עת-צרה: צו זיין דערצעהלען האבען זיך, געמליך, צוגעהערט מיט מויל און אויערען טויזענדער יודען און יודענעס, די תמיד-פערהארעוועטע אין עול-הפרנסה און בעל-הבתיש'קייט.

און בכדי צו זיין גענוי און ערליך לגבי אייזענשלאס'ן, מוז אונטערגעשטראכען ווערען, אז צו איהם האט מען זיך צוגעהערט. ווייל דער ארט און אופן פון זיין פילע הונדערטער חסידישע און פאלקס-מעשה'לעך, איז געווען געשריבען (לייען: דערצעהלט) אין איין נוסח, ארויפגעצויגען און פאסאנירט אויף איין „קאפיטע" און דאס האט איבערגעלאזט א געפיהל, אז אייזענשלאס — אייגענטליך א יוד א בעל-תשובה — געהט פון שטעטעל צו שטעטעל, ריכט-אפ גלות, שטייגט אפ ערגעץ אין א בית-המדרש, זיצט ביי אנ'אייגעהייצטען אויווען, ווארימט די פערפרוירענע פלייצע און דערצעהלט בעל-פה איין מעשה נורא נאך דער אנדערער, איין וואונדער נאך דעם אנדערען.

דער קוואל פון די מעשיות ווערט גארנישט אויסגעשעפט. דער האלז ווערט נישט פערטריקענט און דאס מויל ווערט נישט מיד פון דעם דערצעהלען, מחמת דער יוד האט גרויס הנאה, וואס א גרויסער עולם הערט זיך צו צו איהם.

ער האט פיינד געהאט צו ליטעראריזירען זיך. די מעשה פון פאלקס-מויל האט ער נאר געלייטערט פון פסולת, סטיליזירט.

אלס בעוויז דערויף, אז אייזענשלאס האט געשעפט זיינע מעשיות פון אונאויסשעפליכען פאלקס-קוואל, אז דער דערציילער ר' אלתר איז געשטאנען אין אוממיטעלבארער פערבינדונג מיט'ן פאלק,—זאל דא פערצייכענט ווערען א קוריאזער פאקט, איינער פון א סך:

אלתר אייזענשלאס געהט אויפ'ן גאס, שטעלט איהם אפ א יוד און פרעגט: „פאניע אייזענשלאס, זענט איהר א בעלן אויף א מעשה?" — א מעשה? מהיכי-תיתי!

— איהר זענט דאך עפעס א יוד א פקח—זאגט צו איהם דער אומבעקאנטער יוד—זאגט זשע מיר אדרבא, פארוואס יודען זענען מסוגל צו פרנסה, נאך א „לחיים"?

— פארוואס? באלד, ווארט א ווייל'ע—האט אייזענשלאס געפרובט זיך פערטראכטען, בכדי צופרידען צושטעלען דעם גוט-געשטימטען יוד.

אבער איידער וואס און איידער ווען האט דער יוד אויסגעפלאצט מיט דעם סוד פון דעם דריידעל:

— פערשטעהט איהר מיך, פאניע אייזענשלאס, צו א לחיים קומען זיך צונויף יודען און האבען בשעת מעשה הנאה דערפון. נאכ'ן לחיים געהן די „יודען" זיך פונאנדער, בלייבט דעריבער—„לחם", און לחם איז דאך פרנסה... פערשטעהט איהר שוין פארוואס מאכען לחיים איז שטענדיג א גוטע און געזונטע זאך?

ס'איז א אמת יודישע המצאה, אנ'איינפאל אין יודישען פלפול-קאפ. אייזענשלאס'ן איז עס געפעלען געווארען און עס איז געשאפען געווארען זיין מעשה „תנחום להיים".

אהן פרעטענזיעס צו „ליטעראַרישקייט" האט ער מיט זיינע פרימיטיווע מיטלען—יודיש לשון, יודישליכע פארם און ווארים יודיש הארץ—נאר פערווארפען א בריק צווישען דעם ברייטען עולם יודישע צייטונגס-לייענער צו דער ליטעראטור, צום בעסערן יודישען בוך. נאר דאס דאזיגע דירעקט-אומדירעקטע שליחות, לגבי דער יודישער ליטעראטור דארף פערשריבען ווערען אויפ'ן חשבון פון אייזענשלאס'ן און אין דעם ליגט זיין אייגענטליכער פערדינסט.

אייזענשלאס דער מחבר פון מעהרערע סצענישע ווערק, איז א בעזונדער קאפיטעל פאר זיך.

זאל זשע היינט אין טאג פון זיין ערשטער יאהרצייט, י"ב אלול, די דאזיגע ווערטער מיינע זיין א פשוט'ער יודישליכער קדיש אויף זיין קבר און א בעשיידען טרייסט-ווארט פאר זיין פער-יתומ'טער פאמיליע.

וויכטיג פאר לעטניקעם!

בעפאר איהר געהט קויפען, אינטערעסירט אייך, — דאס נאר אין דער פאבריק

ש. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24 טעל. 31-85

בעקומט איהר שטענדיג אויף לאגער אין גרויסען אויסוואהל:

פאטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מארקע „Palma-Patent" מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר,

מעטאל-בעטען, לע שאלעס, האמאקעס, קינדער-בעטלעך, קינדער-שפאציר-וואגענס אינ- און אויסלענדישע.

פעלד-בעטען מיט ווענטלען צו 13 זל. און פאלאווע—14 זל.

אלעם צו קאנקורענץ-פרייזען!

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט"

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט איינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 22-טען אויגוסט 1926.

1937. ב. לאכטמן.

1938. א פערזארגטער.

1939. לעזער פון מיעדזשאנע גאס.

1940. יצחק שטיינהאקער.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטעלען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג אין רעדאקציע, מיטברענגענדיג די צייטונג.

1941. י. נייהאלץ.

מען קאן צוריקשטעלען דעם טערמין צו דערלאנגען אנ'אפעלאציע. איהר מוזט זיך אבער ווענדען אין ווארשאווער אפעלאציאנס געריכט מיט א בקשה און אויפווייזען, אז דאס פערשפעטיגען דעם פארגעשריבענעם טערמין איז נישט פערורזאכט געווארען דורך אייך, נור דורך דעם אמט. וואס האט אייך צוריקגעשיקט די אפעלאציע. צו דערלאנגען אזא בקשה האט איהר צייט אין משך פון 2 וואכען.

1942. פראניא ר-גאט.

מיר זענען נישט קיין פסיכיאטארען, אז מיר זאלען קענען פעסטשטעלען אויף וויפיל אייער פאטער איז צוליב זיין געהויבענע צורודערונג געשעפטליך נישט טאט-פעהיג. מיר ווילען אייך זאגען דעם ריינעם אמת, אז אין די פארגעשטעלטע פאקטען זעהן מיר גיכער אנ'אקט פון הומאניטעט און אויסערגעוועהנליכע פריינדשאפט, איידער פון גייסטיגע אונ-נארמאלקייט. געוויס קאן מען געריכטליך צוגעהמען ביי אייער פאטער דאס רעכט צו דיספאנירען מיט זיין פערמעגען לויט זיין איינזעהן. איהר דארפט זיך ווענדען אין קרייז-געריכט מיט א געהעריגע בקשה. אויב דאס געריכט וועט אנערקענען אייערע טענות פאר גערעכטע, וועט בעשטימט ווערען א קוראטאר, אדער אזוי גערופענער דאראדצע. איהר מוזט אבער צו דער בקשה ביילעגען א צייגניש פון א דאקטאר.

1943. א פעראינטערעסירטער פאטער.

נישט פארהאן אזא געזעץ לויט וועלכען בלויז אויפ'ן סמך, וואס די פאבאראווע זענען א צווילינג, מוז איינער אינבעדינגט בעפרייט ווערען.

1944. ב. ר.

אויב מען האט אייך צוגעצויגען צו געריכטליכע פעראנטווארטליכקייט לויט'ן ארטיקעל 233 פון שטראף-קאדעקס איז עס דערפאר, וואס איהר האט אנגערייצט א הונד אויף אמיצען. עס דראהט אייך ביז א חודש ארעסט.

1945. א לעז. פון לוטאמירסקי גאס.

דער קאמארניק האט נישט קיין רעכט צו בעשטימען אלס דאזארצע פון די סעקוועסטרירטע זאכען דעם בעל חוב, דעם מלוה, זייער בני בית, אדער הויז-מענש אהן דער שריפטליכער הסכמה פון ביידע צדדים, סיידען ס'איז קיין אנדערע פערזאן נישט פארהאן, וואס זאל נעמען אויף זיך די דאזיגע אויפגאבע.

1946. ה. ב-ן.

אויב איהר האט אויסגעדינט אייער צייט אלס אבאטניק, דארפט איהר זיך שוין נישט שטעלען צום פאבאר.

1947. א לעזער פון גאשטשינע דוואר.

עס איז נישט גענוג דער פאטענט, איהר דארפט דערויף האבען אויך א קאנצעסיע, אויב ס'האנדעלט זיך וועגען האנד-מאשינען פון מאגיסטראט, אויב וועגען מעכאנישע טרייב-קראפט—פון דער וואיעוואודזטווא.

1948. א לעז. פון אלעקסאנדער-ג. 8.

עס איז א פראגע צי דעם קינד האט מען אויסגעלערנט א מלאכה אדער פערזיכערט מיט אלימענטען. אויב יא—האט עס נישט קיין רעכט צו דער ירושה.

Dr. L. LEWITAN

נעהמט אן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אווענד צו קליניק-פרייזען.

31 גראנסקא 31.

זכרונות וועגן הרב אלי' חיים מייזעל זצ"ל

103) בעארבייטעט ספעציעל פאר'ן „נ. פאלקסבלאט"

נישט אזוי לייכט איז אנגעקומען דעם רב'ס שליח צו בעוועגען לייבעל טישלער, אז ער זאל געהן צום רב. ער האט אפילו נישט געוואלט דערפון הערען, ערשט נאך לאנגע מיה האט זיך איינגעגעבען איהם צו געבען צו פערשטעהן, אז דער רב רופט דארף מען געהן.

געקומען צו געהן האט זיך צו לייבלען אנגערופען דער רב:

— לייבעל, מ'זאגט אז דו ביזט רייך געווארען, דעריבער האסטו שוין פערגעסען די אלטע צייטען. דערמאנסט זיך גארנישט ווען דו ביזט געווען אנ'ארימאן. ביזט אפילו נישט אריינגעקומען צו מיר און געגעבען עפעס א נדבה אויף אונזער אינסטיטוציע אלס דאנק, וואס דער אויבערשטער האט דיר געהאלפען.

לייבעל האט נישט געהאט קיין ענטפער, אבער אין זיך איז ער געווען צופרידען, וואס דאס געשפרעך האט גענומען אזא ווענדונג, ער איז געווען איבערצייגט, אז אימיצער „האט איהם גע'מסרט, דאס ער האט זיין פערמעגען בעקומען אויף אנ'אומלעגאלען אופן און דער רב וועט מיט איהם וועגען דעם רעדען.

— ס'איז דאך נאך נישט צו-שפעט, האט לייבעל געענטפערט מיין נדבה וועט איצט אויך צונוץ קומען די ארימע-לייט. איך גיב אויף...

— אבער ווארט, האט איהם דער רב איבערגעשלאגען, מיר וועלען זיך צוערשט ארומקוקען און בעטראכטען אויף וואס פאר-א צוועק דו זאלסט דיין נדבה געבען, איך מוז מיך גוט בעטראכטען, איידער איך שאף מיט יענעמס געלד. בכלל יעדער מענש מוז גוט נאכקלערען, איידער ער גיט אויס פרעמד געלד.

דאס געשפרעך איז איבערגעגאנגען אויף גאנץ זייטיגע ענינים און האט געדויערט עטליכע מינוט, דערנאך האט זיך דער רב ווייטער געפרעגט:

— איז עפעס געווען א גרויסער עושר דיין וויבס פעטער, וואס איז געשטארבען אין ענגלאנד?

— א, זעהר רייך, מיר אליין האט ער איבערגעלאזט א סך געלד.

— נו, און איז עפעס געווען נאך יורשים?

— יא, האט לייבעל שוין אנגעהויבען שטאמלען, יא געווען נישט געווען, און אפשר יא, נאר איך קען קיינעם נישט.

— וואס איז דאס פאר א נפקא-מינה, פון וואנען דאס געלד איז געקומען, האט דער רב געזאגט, נישט אמת לייבעל, אבי ס'איז דא.

— נו, יא האט לייבעל געענטפערט. א גליקליכער, אז דאס געשפרעך האט זיך געענדיגט.

לייבעל האט זיך געזעגנט מיט'ן רב און האט צוגעזאגט דעמזעלבען אווענד נאכאמאל צו קומען, כדי צו וויסען אויף וואס פארא צוועק דער רב הייסט איהם געבען די נדבה. נאך זיין אוועקגעהן איז דער רב געווען איבערצייגט, אז לייבעלס פערמעגען איז נישט געקומען אויף קיין כשר'ען אופן.

אין אווענד ווען לייבעל איז ווידער אמאל געקומען צום רב, האט ר' אליהו חיים שוין נישט גערעדט מיט איהם אין דעם אלגעמיינעם אויפנאהמס-צימער נאר אריינגענומען אין א זייטען שטוב און צו איהם געזאגט:

— לייבעל, איך מיין דיין טובה, דו מוזט מיר זאגען ביי וועמען דו האסט אפגענומען דאס געלד פאר דער ירושה, מ'האט דיך מיאוס אפגענארט און דו קענסט דערפאר טייער בעצאהלען.

— אבער וועגען וואס האנדעלט זיך, האט לייבעל שוין געפרעגט א דערשראקענער.

— הער צו, וועל איך דיר גענוי ערקלערען, צו מיר זענען געקומען שוין עטליכע מענשען און האבען ערקלערט, אז דאס געלד, מיט וועלכען דו צאהלסט איז פאלש, זיי ווילען נישט מעלדען וועגען דעם דער פאליציי, אבער דאס מוז זיך דאך ענדיגען.

לייבעל איז געבליבען זיצען ווי מ'וואלט איהם דערלאנגט מיט א האמער איבער'ן קאפ. אויף אזא מפלה האט ער זיך נישט גערעכט. ס'איז איהם קלאהר געווארען, אז דער קריסט, דער פלומפען-מאכער איז א מאכער פון פאלש געלד און ער האט בעהאלטען דאס געלד אין קעלער. לייבעל האט געציטערט פאר אויפרעגונג און אנגעהויבען צו דערצעהלען:

— רבי, איך וועל אייך דערצעהלען דעם גאנצען אמת, איך בין גארנישט שולדיג. איך האב מיט קיין פאלש-געלד גארנישט צו טון, דאס געלד וואס איך פערמאג, האב איך געפונען אין קעלער פון דעם הויז וואו איך וואוין. דאס געלד האב איך שפעטער זיך דערוואוסט געהערט צו א קריסט א פלומפען-מאכער וואס וואוינט אויך דארט.

— אויב דו האסט זיך דערוואוסט, האט דער רב געזאגט, טא פאר וואס-זשע האסטו איהם דאס געלד נישט צוריקגעגעבען. דאס געלד איז טאקי נישט קיין פאלשעס, אבער ס'איז נישט דיינס און דו מוזט עס צוריק אפגעבען.

לייבעל האט גארנישט געענטפערט ארויסגענומען א פעקעל מיט געלד און עס אוועקגעלעגט פאר'ן רב.

באלד איז אנגעקומען, דער קריסט, וועלכער האט צוריקבעקומען זיין געלד, ער האט אבער א שעהנע נדבה אוועקגעגעבען לייבלען.

דער קריסט האט זיך דעמאלט אוועקגעצויגען פון לאדז און מ'האט נישט געוואוסט וואו ר'איז אהין געקומען.

(פארטזעצונג קומט)

די פעלקער=ליגע און ארץ=ישראל.

דער ראַפּאָרט פון דער שטענדיגער מאַנדאַט=קאָמיסיע.

(קאָרעספּאָנדענץ פון גענף צום „נײַעם פאָלקסבלאַט“).

דער לעצטער טייל פונ׳ם ראַפּאָרט וועגען ארץ-ישראל פון דער שטענדיגער מאַנדאַט-קאָמיסיע, רעדט-אַרום דעם מעמאָראַנדום פון ועד-לאומי און פיהרט אויס:

דער ועד לאומי קאָנסטאַטירט, דאָס די רעגירונג פיהרט אַ נעגאַטיווע פּאָליטיק לגבי די יודען אין ארץ-ישראל. זאָל דאָס זיין אמת. וואָלט מען געמוזט פעסטשטעלען, אַז די מאַנדאַט-מאַכט פילט נישט אויס די התחייבות׳ן פון מאַנדאַט. מען מוז אָבער נעהמען אין אַכט, דאָס ביים איינאָרדנען די יודישע נאַציאָנאַלע היים שטויסט זיך אָן די מאַנדאַט-מאַכט מצד דער גרויסער מעהרהייט פון דער אַראַבישער בעפעלקערונג אויף ערנסטע שוועריגקייטען, וועלכע זי מוז בעקעמפען. די מאַנדאַט-מאַכט מוז אויך האַנדלען מיט פיל טאַקט און איבערלעגונג, כדי צו דערגרייכען די געוואונשטע רעזולטאַטען. די דאָזיגע רעזולטאַטען זענען אויך דערגרייכט-געוואָרען, נישט בענוצענדיג זיך מיט שטרענגע מיטלען און אויסמיידענדיג בלוט-פערגיסונג.

אין דער פערוואַלטונג פון ארץ-ישראל זענען געמאַכט-געוואָרען גרויסע פאָרטשריטען פון וועלכע דאָס לאַנד האָט געהאַט גרויס נוצען. די אָפּאָזיציע מצד דער גרויסער מעהרהייט פון דער אַראַבישער בעפעלקערונג איז בעדייטענד אָבגעשוואַכט-געוואָרען, אַזוי, דאָס מען דאַרף אָננעהמען, אַז די אויסזיכטען אויף אַ פערשטענדיגונג זענען איצט פיל גרעסער ווי פריהער.

כאָטש די מאַנדאַט קאָמיסיע אַנערקענט, דאָס די יודען האָבען רעכט, ווען זיי פאָדערן אויספיהרען די פאָרשריפטען פון מאַנדאַט, וואָס זענען שייך דער שאַפונג פון דער נאַציאָנאַל-היים, איז די קאָמיסיע אָבער ביי דער מיינונג, דאָס די מאַנדאַט-מאַכט האָט קלוג געהאַנדעלט, נישט פערלויפענדיג די געשעהענישען נאָר געזוכט אויסמיידען ערנסטע קאָנפליקטען צווישען ביידע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

בנוגע די איינצעלנע אָנקלאַגעס פון ועד לאומי פיהרט אויס דער ראַפּאָרט:

1) לאַנד: די פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער פונאַנדערטיילונג פון לאַנד, וועלען ס׳רוב אַזוי גערעגעלט, אַז עס זאָלען אָבגעשוואַכט ווערען די ליידענשאַפטען פון די אַראַבישע איינוואוינער. דער דאָזיגער ענין מוז בעהאַנדעלט ווערען מיט גרויס פאָרזיכטיגקייט און חכמה.

די מאַנדאַט-קאָמיסיע מיינט, אַז די פּאָליטיק פון דער מאַנדאַט-מאַכט בעציגליך דער באָדען-פראַגע, איז געווען אַ קלוגע און האָפט, דאָס די מאַנדאַט-מאַכט וועט זאָרגען דערפאַר, אַז די יודישע קאָלאָניזאַציע אין לאַנד זאָל כסדר זיך פערגרעסערן. אויב די אַראַבישע פאַרמער בעקומען מעהר באָדען ווי זיי זענען אימשטאַנד צו בעאַרבייטען, האָבען די יודישע אָרגאַניזאַציעס די מעגליכקייט דעם באָדען אָבצוקויפען. די מאַנדאַט-מאַכט וועט געוויס מאַכען דערצו די נויטיגע פערלייכטערונגען אין הסכם מיט די מאַנדאַט-פאָרשריפטען.

2) ערציהונג: בנוגע די אָנקלאַגע פון ועד לאומי, אַז די רעגירונגס-שטיצע פאַר׳ן יודישען שול-וועזען איז אַ צו קליינע, איז די מאַנדאַט-קאָמיסיע געוואָרען אינפאָרמירט, דאָס די דאָזיגע שטיצע וועט היי-יאָהר בעדייטענד פערגרעסערט ווערען, און האָפט, אַז דער אָנקלאָגער-צד וועט דערמיט בלייבען צופרידען. מען מוז אויך נעמען אין אַכט פאָלגענדעס: די אַראַבישע בעפעלקערונג, אַלס קבוץ, פון ערציהערישען שטאַנדפונקט בעטראַכט, איז אַמווייניגסטענס אַנטוויקעלט און בעדאַרף דעריבער, אין דער דאָזיגער הינזיכט, אַמעהרסטענס הילף פון דער מאַנדאַט-מאַכט. אַ שטייגערונג פון דער ערציהערישע ניוואָ פון דער אַראַבישער בעפעלקערונג, וועט מיטהעלפען איינצושטעלען בעסערע בעציהונגען צווישען ביידע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

3) אַרבייט: די מאַנדאַט-קאָמיסיע גלויבט, אַז פיל נוצען וועט ברענגען דאָס אַרויסגעבען דורך דער מאַנדאַט-מאַכט, אַזוי שנעל ווי מעגליך, אַ געזעץ, אויף צו רעגולירען די אַרבייטס-בעדינגונגען פון מענער פרויען און קינדער.

דער ועד-לאומי בעקלאָגט זיך אויף די אונגינסטיגע אַרבייטס-בעדינגונגען פון די יודישע אַרבייטער. עס איז קלאָר, דאָס די מאַנדאַט-מאַכט קען נישט מאַכען קיין ספּעציעלע הנחות פאַר די יודישע אַרבייטער, ווייל די יודען ווי די אַראַבער מוזען האָבען גלייכע רעכט און גלייכע פליכטען.

4) עפענטליכע געזונדהייט: די יודישע שפּיטעלער און אַנדערע געזונדהייטס-אינסטיטוציעס האָבען דעם לאַנד פיל געלייסטעט, זיי זענען אויך גוט איינגעאָרדנעט. דער ועד-לאומי טיילט אָבער מיט, אַז די מאַנדאַט-מאַכט האָט זיך אָפּגעזאָגט בייצוטראָגען צו די הוצאות פון די יודישע געזונדהייטס-אַנשטאַלטען. די יודען זענען בערעכטיגט, פונקט ווי דער איבעריגער טייל פון דער בעפעלקערונג, צו געניסען פון דעם עפענטליכען געזונדהייטס-דינסט פון דער רעגירונג. די מאַנדאַט-קאָמיסיע מיינט אָבער, דאָס לויט דעם זין פון די מאַנדאַט-פאָרשריפטען איז די מאַנדאַט מאַכט נישט פערפליכטעט צו אונטערשטיצען פינאַנציעל דעם בעזונדערען יודישען געזונדהייטס-דינסט.

5) אינדוסטריע-ענטוויקלונג: עס ווערט בעהויפּטעט, אַז בנוגע צוטיילען אָפיציעלע הילף און פּראָטעקציע פאַר דער לאַנד-אינדוסטריע איז די מאַנדאַט-מאַכט ווייניגער ליבעראַל, ווי דער פריהערדיגער טערקישער רעזשים. די רעזולטאַטען פון דער פערוואַלטונג פון דער מאַנדאַט-מאַכט, ווי דאָס בעווייזט די ווירטשאַפטליכע סטאַטיסטיק אין די מלוכה-הכנסות זאָגען גאָר עפּעס אַנדערש.

די מאַנדאַט-מאַכט דאַרף אָבער נעמען אין אַכט און בעפרידיגען געוויסע וואונשען, וואָס זענען אויסגעדריקט אינ׳ם מעמאָראַנדום פון ועד לאומי, אויף וויפיל די דאָזיגע וואונשען זענען גערעכטע און אויספיהרבאַרע.

6) אינערליכע אָרגאַניזאַציע פון ישוב: אַזוי ווי די פראַגע פון דער אינערליכע אָרגאַניזאַציע פון ישוב ווערט בעהאַנדעלט אין אַ בעזונדערען בעריכט, בעמערקט די מאַנדאַט-קאָמיסיע, אַז אַזוי שנעל ווי דער קהלות-געזעץ וועט פערעפענטליכט ווערען, וועט פיל לייכטער זיין, זיך בעשעפטיגען מיט דער דאָזיגער פראַגע.

7) די בעטייליגונג פון די יודען אין דער פערטיידיגונג פון לאַנד: די יודישע בעפעלקערונג בעקלאָגט זיך אויף דעם אופן פון רעקרוטירען פון דער מיליטערישער און פּאָליטישער מאַכט. די יודישע בעפעלקערונג בעהויפּטעט דאָס דער פערטיידיגונגס-קאָרפּוס איז צוזאַמענגעשטעלט הויפּטזעכליך פון אַראַבער. מען מוז אָבער בעמערקען, דאָס אין דער ווירקליכקייט געפינען זיך צווישען 475 סאָלדאַטען פון פּאַלעסטינער זשאַנדאַרמעריע הונדערט יודען. חוץ מזה ביים אָננעהמען אַספּיראַנטען אין דעם פערטיידיגונגס קאָרפּוס מאַכט די אַדמיניסטראַציע נישט קיין אונטערשיד צווישען ראַסע און גלויבען.

די דאָזיגע תרעומות שיינען דעריבער נישט צו האָבען קיין שום יסוד.

8) די העברעאישע שפּראַך; דער ועד-הלאומי דערמאָנט געוויסע פאַלען פון נישט בעהאַנדלען די העברעאישע שפּראַך אַלס אַן אָפיציעלע. די קאָמיסיע מיינט, דאָס אין אַ לאַנד מיט דריי אָפיציעלע שפּראַכען זענען אַזעלכע פאַלען אונפערמיידליך.

9) לאָקאַלע פערוואַלטונג: די מאַנדאַט-קאָמיסיע איז איבערצייגט, דאָס די מאַנדאַט-רעגירונג וועט אָננעהמען די נויטיגע שריט אויף איינאָרדנען די וואַהלען צו די קהלות ווען דאָס וועט נאָר מעגליך זיין.

10) באָדען-ספּעקולאַציע: דער ועד-לאומי פאָדערט, דאָס עס זאָל אַרויסגעגעבען ווערען אַ געזעץ, וועלכער זאָל פערוועהרען די ספּעקולאַציע מיט באָדען. הגם ספּעקולאַציעס מיט באָדען זענען שעדליך פאַר דער איינריכטונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים, געפינט אָבער די מאַנדאַט-קאָמיסיע, אַז אויפ׳ן געזעצגעבערישען וועג וועט שווער זיין צו דערגרייכען די געוואונשטע רעזולטאַטען. די קאָמיסיע וואָלט געווען זעהר דאַנקבאַר דער מאַנדאַט-מאַכט, ווען די לעצטע זאָל אויפקלעהרען די סיבות, וועלכע האָבען בעוואויגען צו אַנולירען די פעראָרדענונג בנוגע דאָס איבערגעבען לאַנד פון האַנד צו האַנד.

11) בירגער רעכט: בנוגע די רעכט פון נציב העליון צוצונעהמען די בירגער-רעכט אָהן אַ געריכט און אָהן אַ אַפּעלאַציע איז די קאָמיסיע ביי דער מיינונג, דאָס די מאַנדאַט-מאַכט האָט גענוי בערעכענט די נויטווענדיגקייט איבערצוגעבען דעם נציב-העליון די דאָזיגע רעכט. די קאָמיסיע וואָלט די דאָזיגע תרעומות גענומען אין בעטראַכט נאָר דעמאָלט, ווען מיט די דאָזיגע רעכט זאָל ווערען מיסגעברויכט.

12) געוויסענס-פרייהייט: בנוגע די אָנקלאַגע, דאָס די יודען, וועלכע זענען אָנגעשטעלט אין דער אַדמיניסטראַציע ווערען געצוואונגען צו אַרבייטען שבת און יום-טוב, מאַכט די קאָמיסיע אויפמערקזאַם די מאַנדאַט-מאַכט אויף אַרטיקעל 25 פון די מאַנדאַט-פאָרשריפט. די מאַנדאַט-קאָמיסיע האָפט, אַז די געגענזייטיגע פערשטענדניס, וועלכע דרינגען אַריין, וואָס אַמאָל מעהר אין די פערשידענע טיילען פון דער בעפעלקערונג, וועט זיך ווי אַמשנעלסטען ווייטער ענטוויקלען, וואָס וועט זיין לטובת דער אויפבליהונג און פּראָגרעס פון לאַנד.

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען,
אַז דער גרעסטער אויסוואַל פון
געבעטעשטיהל
פון אייגענער סטאָלערײַ, פערשידענע פאַסאָנען, אויך
זעמטליכע טאַפּעצירער=אַרבייט, ווי: מאַטראַצען, כּאָזעטקעס, אַטאָמאַנס, רונדע טישלעך, גאַנדאַלקעס, איז נור צו בעקומען אַמביליגסטען מיט די בעסטע בעדינגונגען ביי
י. א. וואָטשעכאָווסקי,
10 נאָוואָמיעסקאַ 10,

אין וואַלד פון ליידענשאַפטען.

(ראָמאַן). 323)

ברונאָ האָט זיך פערטראַכט וועגען הונדאַ׳ן. זיינע אויגען זענען פערנעפּעלט געוואָרען, דער קאָפּ האָט זיך אַראָבגעלאָזט אויף דער ברוסט, און פּלוצים, נישט וויסענדיג פאַרוואָס, האָט ער זיך שטאַרק פערשעהמט, עפּיס אַ פיזישע שוואַכקייט האָט איהם בעהערשט, און אין דער טיפעניש פון זיין נשמה האָט אָנגעהויבען צו פּראָטעסטירען דאָס געוויסען געגען דעם, וואָס ער האָט זיך געקליבען צו טון...

ברונאָ האָט געוואָלט פערטרייבען אין זיך דעם קול פון זיין געוויסען, פערטיידיגענדיג זיך פאַר זיך, אַז דאָס, וואָס ער קלייבט זיך צו טון, שטאַמט נישט פון זיין איניציאַטיוו, און ער האָט זיך ענטשלאָסען דורכצופיהרען דעם אויפרייס נאָר לויט׳ן בעפעהל פון דעם אַטאַמאַן, מחמת דער ווילען פון דעם דאָזיגען מענשען האָט איהם איבערמעכטיגט.

— דאָס אַלץ, וואָס דו ביזט בעגאַנגען ביז איצט פון דער צייט, זייט דו ביזט מיט לויכטער׳ן — האָט אין איהם איינגע׳טענה׳ט דער אינערליכער קול — איז אַ שטות אין פערגלייך מיט דעם פערברעכען, וואָס דו קלייבסט זיך איצט בעגעהן! דו האָסט גע׳גזל׳ט און גערויבט, דו האָסט זיך אַריינגעריסען אין פרעמדע גיטער, פערגיסענדיג אָפט בלוט. דו האָסט אָבער גע׳גזל׳ט ביי קאַרגע לייט, ביי שלעכטע מענשען, ביי סקנערעס, ביי מענשען, וועלכע האָבען פערלוירען דאָס געפיהל פון רחמנות, און וועלכע האָבען אָרימע לייט געטריבען פון זיך מיט הינד. דו האָסט געמאָרדעט נאָר אַזעלכע, וואָס זענען נישט ווערט, אַז זיי זאָלען לעבען אויף דער וועלט! איצט אָבער, ברונאָ, ווילסטו חרוב מאַכען אַ גאַנצע שטאָט און אומברענגען אונשולדיגע צוזאַמען מיט שולדיגע, גערעכטע צוזאַמען מיט אומגערעכטע; אויפרייסענדיג דעם פולווער-טורעם ווערסטו צושמעטערן צוגלייך מיט רייכע פּאַלאַצען אויך די קליינע הייזלעך פון קבצנים!

שוין-זשע הערסטו נישט דאָס געשריי און דאָס רעווען פון דעם פעראונגליקטען המון? שוין-זשע הערסטו נישט די קרעכצען פון די אונגליקליכע, וועלכע פערלירען צוליב דיין משוגעגעם שריט אַלץ, וואָס זיי האָבען אָפּגעשפּאָרט דורך יאָהרען פון שווערער אַרבייט. שוין-זשע הערסטו נישט די קללות פון די, וואָס דו נעהמסט ביי זיי אַלץ צו און לאָזט זיי בלויז איבער דאָס אָרימע לעבען?

— דו ווערסט זיך פערענטפערען, אַז דו טוסט עס צוליב׳ן ווילען און בעפעהל פון אַנ׳אַנדערען, וועלכען דו האָסט צוגעשוואוירען טריי און געהאָרכזאַם צו זיין ביז׳ן קבר. דו פערשטעהסט אָבער אויסגעצייכענט אַליין, אַז דאָס איז נאָר אַנ׳אויסרייד, אַז יעדער מענש איז אַליין פעראַנטוואָרטליך פאַר זיינע מעשים, ווען ער שטעלט זיך פאַר׳ן רבונו של עולם! אדרבה, ווי ווערסטו זיך פאַר איהם פערענטפערען?! וואו איז אַהינגעקומען, ברונאָ, דיין שכל, דיין פערשטאַנד?

ברונאָ האָט זיך אַ וואַקעל געטון אויף די פיס, און פערצווייפעלט פערשטעלט זיך דאָס פנים מיט די הענד, בעגיסענדיג זיך מיט טרעהרען.

— גאָט מיינער! — האָט ער אויסגערופען — ענטפּלעק מיר, ווייז מיר דעם וועג, וואָס איך האָב איצט צו טון?! איך האָב ערשט נעכטען פערזיכערט דעם אַטאַמאַן אין מיין בלינדער טרייהייט און געהאָרכזאַמקייט, און נאָך מעהר — איך האָב אַליין אויף זיך גענומען די זאַך אויסצופיהרען... איצט אָבער זעה איך, אַז איך קלויב מיך צו בעגעהן אַ שרעקליכען פערברעכען! דאָס איז דאָך אַ מאַסען-מאָרד, און איך וועל שוין קיינמאָל נישט זיין אימשטאַנד צו פערענטפערען זיך פאַר מיין אייגענעם געוויסע.

— פעראַכט מיך, לויכטער, מיין פריינד, מיין ברודער! רוף מיך אָן מיט וואָס פאַר אַ נאָמען דו ווילסט, שליס מיך אויס פון אונזער ברידערשאַפט, גיב מיר אַ מעסער אין האַנד אַריין, און הייס מיר, איך זאָל זיך אַדורכשטעכען דאָס האַרץ — וועל איך עס אַלץ איבערטראָגען, און דערפיהלען אַלץ, וואָס דו ווערסט מיר הייסען! איך קען נישט זיין קיין מערדער פון אונשולדיגע מענשען, וועלכע האָבען מיר קיינמאָל קיין שלעכטס נישט געטון!

און דער דאָזיגער שטאַרקער מענש איז, יאָמערענדיג, אַנידערגעפאַלען אויף די קניע. ער איז אַזוי געלעגען אויף דער ערד, אַ שוואַכער, אַנ׳אומגליקליכער, אַ געפּלאָגטער פון געוויסענס-ביסען, אַ דערשיטערטער פון זיין אייגענעם געיאָמער.

— גאָט אין הימעל! — האָט ער גע׳טענה׳ט דורך טרעהרען — טו אַזאַ נס, וואָס זאָל מיר שטערען צו בעגעהן דאָס פערברעכען! ווענד עס אָפּ מיט דיין וואונדערליכער קראַפט ווענד אָפּ דאָס פערברעכען, ווען עס זאָל אַפילו דאַרפען בעצאָהלט ווערען מיט דעם פרייז פון מיין לעבען!

— כאַפּט איהם!... כאַפּט איהם, אָט איז דער אונטערצינדער! אָטאָ-דאָ ליגט ער! ער האָט שוין אַריינגעשטעקט אַ קנויט אין פולווער-פאַס!... פערשאָלטענער פרייס, דו האָסט געוואָלט חרוב-מאַכען די גאַנצע שטאָט! איצט אָבער ביזטו אין אונזערע הענד!

ברונאָ האָט אַפילו נישט בעוויזען אויפצוהויבען זיך פון דער ערד, און דער צורייצטער המון האָט זיך אויף איהם אַרויפגעוואָרפען, און מיט ווילדען געפילדער אַרויסגעשלעפּט איהם פון דעם טורעם.

לויכטער איז אַ צורודערטער, כמעט בעוואוסטלאָז נאָכגעגאַנגען מיט׳ן מענשען-שטראָם, וואָס האָט אַוועקגעטראָגען ברונאָ׳ן. אומזיסט איז געווען זיין דונערדיג שרייען, אַז דער געכאַפּטער איז אונשולדיג; זיין שטים איז פערלוירען-געגאַנגען אין דעם ים פון געליאַרעם.

לויכטער איז געווען אומעכטיג.

אונטער אַ האָגעל פון קלעפּ און שטויסען האָט מען ברונאָ׳ן ענדליך צוגעשלעפּט צו דעם הינטישען וועגעלע, אין וועלכען עס איז נאָך אַלץ געלעגען דער געבונדענער באַטיאַני. איצט האָט מען זיי צוזאַמענגעבונדען.

(פאָרטזעצונג קומט).

יודען פערשפעטיגט נישט!

שרייבט איין אייערע קינדער אין דער שולע „בית יעקב" ציגעל. 24

נאר ביז'ן 31. אויגוסט איז צייט איינצושרייבען' נאך דעם טערמין וועלען קיין נייע שילערינס נישט אנגענומען ווערען. די שילערינס פון פערגאנגענעם יאהר מוזען זיך מעלדען ביז'ן 25. אויגוסט. אויב נישט—פערלירען זיי זייערע פלעצער אין שולע. | אלע נייע אנגענומענע שילערינס דארפען זיך שטעלען צום עקזאמען אויף די יודאאיסטישע למודים דעם 24-טען אויגוסט 3 נייכמיט. ג. | צום נייעם שול-יאהר ווערען געעפענט יודיש-העברעאישע אווענד-קורסען פאר ערוואקסענע, ווי אויך א העכערער סעמינאר-קורס לויט'ן פראגראם פון „בית-יעקב"-סעמינאר אין קראקא. | ביי דער שולע ווערט אויך געעפענט א פרעבעל-שולע פאר קינדער פון 4 ביז 7 יאהר. | איינשרייבונגען ווערען אנגענומען טעגליך פון 5—7 אווענד אין קאנצעלאריע פון דער שולע ציגעלניאנא 24.

דאס דירעקטאריום פון דער שולע „בית יעקב". 991

28 נאר 28 נאר 28

טערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואנעס, פעלצען, אנצינער, ניי-מאשינען אז"וו. בעסער איהר איבערציינט אייך נישט ביי די לאנג-עקזיסטירענדע פירמע

ח. ראזנ"ס, בענעדיקטא 28

נאר אוך צאהל די העכסטע פרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאגער שטענדיג פערשידענע געניצטע מעבעל און גוטען צושטאנד. פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראל!

28 נאר 28 נאר 28

זאל גאנץ לאדז וויסען, אז דאס

מעבעל-געשעפט

פון פלאכאוויטש און רעכט

145 פעטריקאווער 145 אין הויף

האט זיך פערגרעסערט און בעניצט אויף לאגער אגר. אויכהאל פון שלאף-צימער, עס-צימער, ביורא-איינריכטונג קוכעל-מעבעל, ווי אויך ענצעל-געגענשטענדע אלעס פון אייגענע אויסארבייטונג

בעמערקונג: מיר קויפען אויך, געניצטע מעבעל און צאהלען די העכסטע פרייזען. 387

פאר באר! אויף ועקסעל!

מעבעל

שלאפצימערן, עסצימערן, מעדכען-גאבינעטען, פארצימערן, קוכען-איינריכטונגען ווי אויך איינצעלנע מעבעל-געגענשטאנדען צו צוגענגליכע פרייזען אויף בעקוועמע בעדינגונגען

קען מען בעקומען נור אויף 599

5 Zawadzka 5 (אויפ'ן הויף)

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, ניי מאשינען, גארדעראבען א. ז. וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (רדיקלנא)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערטיג. געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען 1374

מעבעל

קאמפלעטע איינריכטונגען וא-ווי ענצעל, קויפען אלע נאר ביי די עלטסטע סאלידע פירמע

I. M. Terkeltaub

Narutowicza 12 w podwórzu, tel. 34-18

ווייל דארט איז די בעסטע אויסארבייטונג!
די ביליגסטע פרייזען! בעקוועמסטע בעדינגונגען!

בית ספר לנערים עם גן ילדים, של ל. פסטרנק, לודז, צגלנינה 11.

טיילט מיט, אז דאס איינשרייבען תלמידים האט זיך אנגעהויבען טעגליך פון 10 — 2 און פון 4 — 6, די בחינות (עקזאמענס) הויבען זיך אן זונטאג, י"ב אלול תרפ"ו, דעם 22/8, אויך ווערט ערעפענט א העכערע קלאס. 191

ה נ ה ל ה.

בעמ.: אין גן-ילדים ווערען אנגענומען תלמידים פון 5 יאהר אן.

א סאדעוואסער-פאבריק

אין פולען גאנג מיט דער גאנצער איינריכטונג איז צוליב אבריזהאלבער פרייזוורדיג צו פערקויפען. 174

בערעס-יאסעלעוויטש 18

זינגערלעך

אלטע און סאפראנען

קענען זיך מעלדען צום זינגען אויף די ימים נוראים הבע"ל 117

אין דער אלטשטעדטישער שוהל וואלבארסקא 20

אין קאנצעלאריע יעדען טאג פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

8-טונג! יהי אור! 8-טונג!

ווער עס וויל האבען א ליכטיג לעבען זאל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

מ. זענדער, לאדז,

פלאץ-וואלנאשטשי 9 (פראגט נעוועלב)

דארט בעקומט איהר אלערליי עלעקטראטעכנישע ארטיקלען ווי אויך זעמטליכע עלעקטרישע לאמפלעך פון דער בעסטער מארקע. כ'נעם אויך אן אלערליי עלעקטרישע אנלאגען, קאנצעסיאנירט דורך דער עלעקטראווניע.

מיט אכטונג

מ. זענדער, פרייהייטס-פלאץ 9.

פאר 5 זלאטעס

עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב!

אויף ראטעס נור צו 5 זלאטעס וועכענטליך בעקומט איהר ביי מיר נייע אנלאגעס און איבער-מאכען פון אלטע אויף נייע אנלאגעס, ווי אויך פערשידענע עלעקטראטעכנישע מאטעריאלען, ושארובקעס. גאז-צילינדער? אלעס צו זעהר ביליגע פרייזען. קומט, איבערצייגט אייך! מיט בעשטעטיגונג פון די עלעקטראווניע.

בעמערקונג: פיאן אאר קאסע

מיט אכטונג ה. מאלניק,

צינעל-גאס 63 (ביים פוילישען טעאטער)

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און רעטייל! מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ה. ציטער-נאחסקי, קאמיעננא 4,

אין צווייטען טויער. קומט און איבערצייגט אייך! 898

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צו וואשען.

לעטשניצע פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 א-ענד

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר כערשנער	קינדער-קראנקהייטען	10.30—9 5.30—4
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	12—10 6—5
ד"ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	$2^{1}/_{2}$-$12^{1}/_{2}$
ד"ר שמירגעלד	נערוועו און גייסטיגע קר.	2—12
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	2 12.30
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	3—1
ד"ר בערנסאז	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פסנלא-טעראפיע, שפר ד-שפערונגען ווי שטטלען א. ז. ח. באקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף פערלאנג — וויזיטען אין שטאט. — אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויר-פלעגמא און בלוט. 2120

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א

דענטיסטישער קאבינעט

עס נעהמען אן:

ד"ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	9—2 נ"מ.
ד"ר לאזשינסקא סמאראגאלסקא	צאהן-ארצט	7.30—3

קינסטליכע ציינער, קראנען, מאסטען א. אז. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

וויזיט 3 זלאטעס.

בעקאנטמאכונג.

די בעוואוסטע וואר-שאווער פירמע א. נ. **J. KRZYPOW** האט ערעפענט -:- אין -:-

לאדז, 16 בענעדיקטא 16

א מעבעל-לאגער

קויפט און פערקויפט אלערליי מעבעל, דיוואנעס, ניי מאשינען, ווי אויך גארדע-ראבען, אנטיקען און פעלצען. כ'קויף פיאנינאס, און כ'צאהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערצייגט אייך. 289

קאנצעסיאנירט דורך דער עלעקטראווניע.

ווער סוויל האבען א ליכטיג לעבען!

זאל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

ב. ראטביין

קאנסטאנטינער 3

וועלכע פיהרט אויס אלע ארט עלעקטרישע אנלאגען. ליכט און קראפט גרויסער אויסוואהל פון עלעקטרישע ארטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך!

רעיעל און ביליג!

דעם גרעסטען אויסוואהל פון

שטריקגעבעטע

פון אייגענער טישלעריי.

פערש. פאסטעטער, אויך מאפעצירער-ארבייט, מאטראצען, האזגטערעס און אטאמאנעס.

רעפעראטורען צו ביליגע פרייזען.

איז נאר צו בעקומען ביי

ג. רעוואוויטש, לאדז,

פולנאצנא 5, אין הויף רעכטס.

קומט און איבערצייגט אייך! קומט און איבערצייגט אייך!

רעיעל און ביליג!

אבויד

אין דאבראניצקים-האלע אין פראגע איז ביליג אוועק-צוגעבען. אפערטען אין די אדמיניסטראציע פון די צייטונג אונטער ליטערע a

דער הארשאחער זאל איז צו פערמיטען און איז אויך געאייגנעט אויף בית התפלה אויף די ימים נוראים. צו דינגען ביים ווירט 189

פאלודניאווא 36.

א צעכל-

אויפשערערין

ווערט געזוכט אין דער וועש-פאבריק פון מ. העלער

39 נארוטאוויטש 39

א יונגעל אדער א מעדעל

וועלכע ווילען לערנען דאס פאטאגראפישע-פאך קענען זיך מעלדען אין פאטאגראפיע „סטודיא"

29 פולנאצנא 29

יונגעליים

אדער פריילינס

אויף עלטערע וועלכע האבען צייט און ווילען געלד פער-דינען קענען זיך מעלדען ביי בענעדיקט, קאנסטאנטי-נער 11 פון 8 — 10 אווענד.

שייטלען

פון פרימא האר, מערש. קאמיעננא 5, 2-טן הויף ביי בצלאל פארזשוצקי.

8-טונג טישלער-מייסטער

דינסטאג דעם 24/8 קומט פאר אין אייגענעם לאקאל 5 א זייגער נאכמיטאג די

גענעראל פערזאמלונג

צו וועהלען א פערוואלטונג. אין פאלס עס וועט נישט זיין קיין גענוגענדע צאהל מיטגליעדער וועט די פער-זאמלונג פארקומען צום צווייטען טערמין דעם זעלבען טאג 7 א זייגער אווענד ביי יעדער צאהל מיטגלידער,

מיט אכטונג די קאמיסיע. 240

לעטשניצע פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

און ערצטליך-רענטגענישער קאבינעט

זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראכאווסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7^{1}/_{2}$-$6^{1}/_{2}$
ד"ר רוזשאנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאן	נערווען-קראנקהייטען	2—12
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פאפיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 1-$11^{1}/_{2}$
ד"ר מאנטאר	כירורגישע-קראנקהייטן	2-1.ז 4-3
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-$5^{1}/_{2}$ 1-11
ד"ר סטופעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פרוסאק	צאהן-ארצט	10—2
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	7—4

צאהן-סאנירהיילונג, בעלייכטונגען, קראנען, מאסטען, א אז. וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.

אנמעלדונגען נעמען שארלאך (שקארלאטון) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

וויזיט אין דער שטאט.

Dr. med. M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6

הויט- און וועגערישע קראנקהייטען.

נעמט אן פון 8—10, 12—2 און 7—8 אוו. 589

אבאנעמענטס-פרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółka z odpowiedz. udziałowie: Ch. J. Brustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.